

NARAŠČANJE NAPETOSTI V RAZREDNEM BOJU

KAPITALISTI PRIPRAVLJAJO TLA FAŠISTIČNIM AKCIJAM

Pobijanje v industrialnih konfliktih se vneto nadaljuje vzlic novim zakonom

Brutalni naskoki na pikete v Alabami. — AFL v vojni proti "rdečkarjem". — Bombni napadi

DA SI je iz raznih poročil o stanju gospodarstva razvidno, da so mnoge družbe znatno zvišale obrat, in da se dobički večajo, je vendarle očividno, da postajajo politične razmere v tej deželi čedalje bolj napete. Krivo je temu deloma pripravljane republikancev in demokratov na predsedniško kampanjo, še več pa strah kapitalističnega razreda, da med ameriškim ljudstvom nekaj nevarnega tli — kaj, o tem si ni na jasnem. Ze Rooseveltov "new deal" mu je strah. Kapitalistična propaganda trdi, da kakorkoli nedolžno izgleda, je celo tak, kakršen je, odprl vrata socialističnim eksperimentom. V led tega ameriški toriji zahtevajo, da vlada opusti svoje regulacijske poskuse in nakane, kajti čimbolj bo business svoboden, prej bo konec krize. Zakaj ni preprečil krize takrat, ko je bil popolnoma svoboden — tega toriji ne pojasnijo, in če jih kdo opomni na to, ga preslišijo.

Vsak regulacijski zakon jim je neustaven, ako smatrajo, da ni samo njim v korist. Guffeyjev zakon za reguliranje premogovinske industrije je mnogim velikim in malim kompanijam tako neljubo, da so ga pritirale na sodišče še predno je pričel "funkcionirati". Wagnerjeva postava za izravnavanje industrijskih sporov in jamčenje gotovih pravic delavcem je istotako tarča delodajalcev, četudi sta oba zakona v marsičem privatnim interesom veliko bolj ugodna, kakor pa delavcem.

Zaradi nizkih plač in obubožanosti je milijone ljudi skrajno nezadovoljnih. Kapitalistični strategji to čutijo, pa so vr-

Odločnost k.-d. opozicije na konferenci SNPJ

Prvič v zgodovini SNPJ se je dogodilo, da so se zastopniki njenih društev delili ne samo načelno z ozirom na socialna vprašanja, ampak tudi "versko". Ta pojav je opazil vsakdo, ki je poslušal razprave, argumente in kritike na konferenci zastopnikov angleško-polujočih društev SNPJ dne 2. novembra. Udeležilo se je je okrog 60 delegatov. Angleško-polujočih društev ima SNPJ 81, v katerih je 3.769 članov. Zastopniki so prišli tudi iz zapadnih držav (California, Oregon, Colorado), iz Minnesote, Kansasa, največ pa seveda iz centralnega zapada in vzhoda.

Vodja takozvane katoliške skupine je bil Joseph Beck iz industrialnega mesta Ambridge, Pa. On se je hvalil, da je demokratski kandidat v Ambridgeu, a kljub temu si je osvojil nominacijo tudi na socialističnem tiketu, daši je nasprotnik socializma! Donald J. Lotrich je v odgovor dejal, "varuje se ljudi, ki so sovražniki delavskega gibanja, a kljub temu silijo s svojimi kandidaturami na socialistično listo, da si na ta način z zvijačo pridobe nekaj glasov več."

Desna roka Becku je bil John Lokar ml. iz Collinwooda, gl. podpredsednik SNPJ. Njega je upravni oždek delegiral za referenta o atletiki. Lokar ni bil delegat. Gl. podpredsednik Vincenc Cainkar je imenoval Lokarja za podpredsednika tega zborovanja, in za drugega podpredsednika pa D. J. Lotricha, ki je imenovanje odklonil. Nato je Cainkar imenoval F. J. Kressa iz Pittsburgha.

Odvisnost dežele od dežele ovira sankcije

Militaristična vzgoja otrok je zločin nad njimi in civilizacijo

Hitler v Nemčiji in Mussolini v Italiji sta vzela monopol nad vzgojo otrok in jo preuredila popolnoma v svojo korist militarizma. Oba diktatorja se nadejata, da bosta iz teh generacij organizirala časoma armade vojakov, ki bodo tudi po navdu-

Hitler v Nemčiji in Mussolini v Italiji sta vzela monopol nad vzgojo otrok in jo preuredila popolnoma v svojo korist militarizma. Oba diktatorja se nadejata, da bosta iz teh generacij organizirala časoma armade vojakov, ki bodo tudi po navdu-

Ford v Etiopiji

Fordova kompanija je poslala po naročilu Italije v italijanske kolonije ob Etiopiji 2.056 truckov. Od kar je Roosevelt proglasil nevtralnost Zed. držav, je Fordova kompanija ustavila pošiljanje nadaljnjih vozil.

ITALIJANI "PRODIRAJO"

Italijanske vojske — namer natančno nove osvojitve in nove zmage talijanske armade v Etiopiji. Etiopijski glavarji komaj čakajo, da pride italijanska armada do njih, da se ji udajo in obljubijo zvestobo Mussoliniju. Ampak resnica je, da kljub tankom, modernemu topništvu in aeroplanom Italijani le počasi "prodirajo". Ako ne bi imeli aeroplanov, ali če jih bi imeli Etiopijski imela, bi si Italijani v tej vojni ne osvojili niti toliko sveta kakor so ga dozdaj.

Moderniziranje mest in tovarnen v Sovj. Uniji

Veliko pomanjkanje delavcev v industriji. — Večina stanovanjskih hiš nevrzorno zgrajenih

II. Nove tovarne v sovjetski Uniji so večinoma dobro zgrajene, imajo dovolj svetlobe in vrtove naokrog, ampak kvaliteta novih delavskih stanovanjskih hiš ni toliko dobra, in njihna arhitektura, razen tu in tam v Kijevu in Erivanu, je naravnost odurna. To sicer ne pomeni, da so boljševiski nesposobni graditi lepe neindustrijske stavbe, kajti da imajo smisel zanje, so dokazali z zgraditvijo socialnih centrov pri Putilovih tovarnah v Leningradu, podzemne železnice v Moskvi, krasnega gledališča v Rostovu na Donu, sanitarijev v kavkaški riveri, šol itd.

Dober vtis napravi na človeka, ko vidi, kako v vseh mestih grade asfaltna ceste, parke, trge in rožne grede. Drevoredov je že izredno veliko. Dalje piše Fisher v reviji "Nation" o izboljšavanju upravnijskih edinic. Tovarne operirajo brez posebnih ovir, dočim jih je bilo pred enim in dvema letoma še nič koliko. Produktivnost povprečnega delavca se je vsled tega zelo zvi-

Hinavska vloga cerkve v Italiji končno razgaljena

"Mi želimo, da se vsem aspiracijam tega dobrega ljudstva (Italije) zadovolji, da se jih prizna in jamči v miru, toda pravično..." Kardinal Shuster je v pridigi v Milanu dne 28. oktobra govoril še veliko bolj odkrito, kajti Mussolinijevo vojno v Etiopiji je označil za vojno, ki bo prinesla katolicizem in civilizacijo prebivalstvu zaostale dežele. "Mi želimo mir in protekcijo italijanski armadi, katera odpira vrata v Etiopijo katoliški veri in rimljanski civilizaciji." Tako je visoki cerkveni dostojanstvenik odobril imperia-

PREVLADOVANJE TAKTIKE VELIKE BRITANIJE V DRUŠTVU NARODOV

Ekonomski akcija proti Italiji povzroča trgovini prizadetih dežel znatno gmotno škodo

TRGOVINA ne pozna sentimentalnosti — ne lokalno, in ne v mednarodnem obsegu. Kljub temu se je društvo narodov posrečilo proglasiti sankcije (trgovski in finančni bojkot) proti Italiji. Dokler je prevladovalo le moralno pravilo, da je treba Italijo radi njene invazije v Etiopijo kaznovati, so si bile dežele dokaj edine — ko pa je Anglija končno definitivno predlagala način kazni — ki jih določa pravilnik društva narodov, so nastali pomisleki posebno v malih deželah, ako tudi bi morale načelo sankcij baš te najbolj podpreti. Kajti pred ambicijami imperialistov so ravno one najbolj v nevarnosti.

"Ampak kdo nas bo oškodoval za izgubljeno trgovino z Italijo?" so vpraševali Rumunci. "Naša najboljša odjemalka je Italija", je vzdihovala Jugoslavija, "gospodarske razmere so že zdaj težke in ne vemo, kako nadomestiti sedanjo trgovsko ravnotežje s katerim drugim." "Italijani nam grade v Trstu ladje," so pojasnjevali Poljaki. "Pogodili smo se, da jim damo v zameno za enako vrednost premoega in drugega blaga. Eno ladjo smo že dobili, druga e ni dogotovljena. Nanjo smo že veliko plačali. Naj nam liza dovolj poslati nadaljne vlake premoega in živil v Italijo, da ne zgubimo ladje," so jamrali poljski zastopniki v Zenevi.

Diplomati iz južnoameriških glavnih mest so pravili o velikem odstotku politično in gospodarsko dobro organiziranih italijanskih priseljencev, katerim se vlade ne upajo zameriti — torej sprejmejo sankcije le rezervirano, recimo na papirju — tjal pa jih ne morejo jamčiti. Brazilija ni v društvu narodov. Je "svobodna", pa je prodala Italiji več tisoč ton mesa, ki ga bodo italijanske in druge ladje izvozile ta mesec v italijanska pristanišča ali pa naravnost v Afriko italijanski armadi.

Kapitalisti v Zed. državah se čedalje bolj togote nad resolucijo nevtralnosti, ki jo je sprejel kongres na svojem prošlem zasedanju. Predsednik jo je uveljavil s posebnim proglasom kmalu po pričetku italijanske invazije v Etiopijo. Kaj ameriške profitarje briga, komu kaj prodajo, glavno je, da prodajo! Čemu jim je vlada na podlagi tiste bedaste resolucije o nevtralnosti odrekla varstvo na morjih, ako trgujejo z deželami, ki so zapletene v vojno? To se v ameriški zgodovini ni dogodilo še nikdar prej, poudarjajo v največjem zgražanju uredniki velekapitalističnih listov in malih trabantov.

Se celo zastopniki sovjetske Unije so svetu društva narodov pojasnili, da ako bodo storjene izjeme, so tudi oni upravičeni do njih, kajti Italija jim gradi v zameno za olje, meso, les in žita ladje in stroje. Prekiniti to trgovsko stanje kar takole izmenada, v mesecu dni — to pomeni velike izgube in škodo ne samo za Italijo, ampak za vse prizadete dežele.

Anglija pa je ugovarjala olajšavam in popustom ter dokazovala, da bo njena trgovina trpela največ, kajti Italiji dozača premog in veliko industrijskih produktov, pa je pripravljena vse to žrtvovati v interesu ligine skupne akcije, v namenu, la se preiskusi, ako so države na ta način v stanju preprečiti ali vsaj onemogočiti nadaljevanje vojne. Vrh tega je Anglija rekla vsem tem deželam: Vi se pritožujete, četudi ne boste (Nadaljevanje na 3. strani.)

NAŠE PRIREDITVE meseca novembra

- FRONTENAC, KANS.—Slavje 30 letnice Proletarca v soboto 9. novembra. Prireja ga klub št. 21 JSZ s sedežem v Armi.
- WUKEGAN.—Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 10. novembra v Slovenskem narodnem domu. Pričetek zborovanja ob 9. dopoldne. Popoldne koncertni in govorniški spored. Zvečer zabava.
- WEST ALLIS, WIS.—Mladinski shod pod pokroviteljstvom kluba št. 180 JSZ v soboto 16. novembra. Udeleži se ga večja skupina članov Social Study kluba iz Chicaga, in člani angleškega odseka kluba št. 27 iz Milwaukeeja.
- MILWAUKEE.—Jubilejna prireditve pevskega zbora "Naprej" v nedeljo 17. novembra v S. S. T. dvorani. Koncertni spored. Dramski odsek kluba št. 1 vpripori socialno dramo "Rdeče rože". Gostuje pevski zbor "Sava".
- CHICAGO.—Koncert pevskega zbora "Sava" v dvorani SNPJ v nedeljo 24. novembra. Gostuje pevski zbor "Naprej" iz Milwaukeeja.
- CLEVELAND.—Koncert soc. pevskega zbora "Zarja" na Zahvalni dan 28. novembra. To bo ob enem slavje 25 letnice kluba št. 27. Vrši se v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.
- BRIDGEPORT.—Slavje 10 letnice kluba št. 11 JSZ in proslava jubilejev našega pokreta v soboto 30. novembra v društveni dvorani na Boydsvillu.
- RED LODGE, MONT.—Slavje 25 letnice JSZ priredi klub št. 35 JSZ v soboto 30. novembra v Slovenskem domu v Scotch Couleju, Mont.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zaita.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Ral. Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

EUGENE V. DEBS

Včeraj, dne 5. novembra, je minilo 80 let, od kar je bil rojen Eugene V. Debs. Umrli je 20. oktobra 1926.

Nikogar ne pogrša ameriško socialistično gibanje bolj, kakor njega, kajti niti eden ga še ni nadomestil. Socialistična stranka v Zd. državah trpi danes baš na pomanjkanju močnih, izkušenih voditeljev, kakor so bili Eugene V. Debs, Victor L. Berger, Meyer London, Morris Hillquit, James H. Maurer in več drugih. Med tu navedenimi je edino Maurer še živ, toda valed starosti in boleznimi ne more biti več aktiven.

Ko je Debs umiral, je klical sodrugom ob svoji postelji: Nadaljujte!

V svojih govorih je pogosto poudarjal: Kadar bo imela socialistična stranka milijon članov — jaz bom eden izmed njih. Ako jih bo imela 100,000, bom jaz eden izmed njih. In če jo sovražne sile stro toliko, da bo imela samo še enega člana, bom ta član jaz.

Tako mogočna je bila njegova vera v stranko, kateri je dal svoje moči, in v nauke ter program, ki ga propagira.

Slava spominu velikega Debsa! Mi pa nadaljujmo, kakor je nam klical, ko se je poslavljaj.

Townsendovo gibanje, ki je zraslo "čez noč"

Gibanje za penzije po \$200 na mesec vsem, ki so dopolnili 60. leto, ima danes že milijone pristašev. Kajti ljudi, ki bi bili teh penzij deležni, je glasom podatkov iz ljudskega štetja 1930 v tej deželi nad 10 milijonov.

Dr. Townsend, ustanovitelj penzijskega pokreta, ne propagira odpravo kapitalizma, ne ekonomskih reform, ampak edino le penzije po \$200 na mesec. Za vir penzij predlaga 2% prodajnega davka (sales tax). Ako bi bila stvar tako enostavna, bi bilo res nesmiselno, da ji bi nasprotovali.

Zal, da se Townsendov načrt le enostavno glasi, dočim bi njegov prodajni davek ne prinesel dovolj niti za polovico manjše penzije. To je prav dobro znano tudi dr. Townsenu, kajti on ve, da so v sedanjem sistemu tolikšne penzije brez inflacije nemogoče. Ako pa se uvede inflacija, se lahko dogodi, da bo \$200 zadostovalo za prehrano komaj skozi en teden, in prav mogoče je, da niti toliko ne.

Townsendov načrt je predložil kongresu poslanec McGroarty (HR 7154) in Townsendovi agitatorji so to dejstvo vsepovsod oznanjali. Ničče izmed njih pa ne pojasni, da je v predlogi rečeno "... se jim plača penzije, ki ne smejo presegati vsote \$200 ..." ("... not to exceed \$200 a month ...").

Po domače se to pravi "plača se jim penzije do \$200 na mesec", kar lahko pomeni deset, petnajst ali dvajset dolarjev. To pa določa že Rooseveltov penzijski zakon, ki je sprejet.

V propagandi Townsend venomer govori le o penziji \$200 na mesec, ker se to izplača njemu, njegovemu glavnemu pomočniku R. E. Clementsu in drugim, ki so na njuni plačilni listi. Kajti milijonom, ki so bili vse življenje v stiski za sredstva, je prav všeč, da bodo vsaj sedaj prejeli kar po \$200 na mesec!

Pristašem Townsendovega gibanja je malo znano, da so se v njegovi organizaciji začeli že pred nekaj meseci notranji boji, ki so ponekod že dovedli do razkolov, npr. v Coloradu, v državah Ohio, California, Minnesota, Texas itd. pa so poslale proteste "proti razmetavanju denarja", ki so ga zbrali skupaj "stari reveži za pravičen namen".

Townsendovo gibanje ima tudi glasilo, "Townsend Weekly", ki je popolnoma privatna svojina — Townsendov in Clementsov. Ta list uposluje okrog 50 ljudi. Njegova cirkulacija sega že v sto tisoč, ki so mu jo zgradili kvodri in dolarji starih ljudi. Townsendov tovariš Clements je rekel kongresniku McGroartyju, da jima ta časopis prinaša \$300 dobička na teden.

Richard L. Neuberger konstatira z dokazi, da se je Townsendovo gibanje degeneriralo v raketirstvo. Dr. Townsenu in njegovim pajdašem prinaša "penzije", dočim jih tisti, ki mu jih zlagajo, ne bodo dobili — ne skozi Townsendovo gibanje.

Neubergerjev članek je priobčen v reviji "Nation" z dne 30. oktobra t. l. pod naslovom "The Townsend Plan Exposed". Tisti, ki smatrajo, da je Townsendovo gibanje pošteno, store dobro sebi, ako Neubergerjeve podatke pazljivo prečitajo.

Ameriški Čehi v politiki

Čehi v Chicagu in v nekaterih okoliških občinah so mogočen politični faktor. Zapleteni pa so v graft in v protekiranje nižinskih poklicov toliko, da so vedno na rešetju javne kritike, ali pa v preiskavah. Stickney je bordelsko gnezdo, in Cicero pa zavetišče igralnic. Obe občini vladajo češki demokratiški "politišni". V Chicagu kontrolirajo precej višjih uradov, ki donajajo velik "graft". Malo manj notorična je občina Berwyn, istotako pod vladjo čeških politikov in do kraja korumpirana. Korupcija je očitno češka čehe toliko, da je med njimi vsled mogočnega vpliva graftarskih demokratiških vodij za enkrat še nemogoče obnoviti močno socialistično gibanje.

Cehom, ki se s civilizacijo in takimi svojstvi zelo radi ponašajo, "sloves", ki so ga dobili s svojo politiko v čikaškem okraju, kajpada ni v čast. A "politično" moč vendarle imajo. In pa "službe" — nekateri.

Vse razredne vlade temelje na zatiranju in izkoriščanju podložnikov.

Penzijski pokret posledica ekonomske nesigurnosti

Na sliki je del dr. Townsendove konvencije, ki se je vrnila v drugi polovici oktobra v Chicagu. Citajte o tem penzijskem gibanju članek v prvima kolonama na tej strani.

Vsa pota drže v nedeljo 10. novembra v Waukegan na konferenco JSZ in P. M.

Dopoldne ob 9. se prične konferenca. — Ob 2:30 popoldne spored in zvečer plesna zabava

Na znanje občinstvu v severnem Illinoisu in v Wisconsinu.

Nedelja 10. novembra je za slovenska napredna podporni društva, klube JSZ in druge delavske organizacije v Wisconsinu in severnem Illinoisu važen dan, kajti to je datum zborovanja Prosvetne matice in klubov JSZ.

Prične se ob 9. dopoldne v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu, Ill. Mnoga društva in klubi so prijavili zastopnike. Objavili smo imena vseh v prejšnji številki, drugi, ki so se prijavili pozneje, pa bodo poleg teh označeni v zapisniku.

Na vse apeliramo, da pridejo na zborovanje ob določeni uri. Kajti pred nami so važna vprašanja: kampanje, agitacija za Proletarca in Ameriški družinski koledar, vprašanje kako pojačati naše klube, njihne mladinske odseke, Rdeče sokoliče. Prosvetno matico, v čem lahko reformiramo naše delo na kulturnem polju itd.

Naselbine Milwaukee, Chicago, Sheboygan, West Allis, No. Chicago, dalje Kenosha, Racine, Pullman in South Chicago, Cicero, North Side v Chicagu, in drugi naši okoliški kraji, bodo zastopani na tem zborovanju — ali vsaj bi morali biti. Torej če še kje niso izvolili delegatov, naj to store te dni vsaj odbori.

Zdaj smo v dobi, ko je za delavske razred resnično potrebno, da bdi. Ves vladajoči razred se igra z njegovo usodo. Čemu naj bomo ravno mi brezbrizni, ali se kopljemo v nevednosti?

Namen tega zborovanja v Waukeganu naj bo — kako pospešiti naše delo. Na konferencah JSZ v zapadni Pennsylvaniji je svoječasno s. John Terčelj poudarjal, da naj se oglašajo k točki "poročila zastopnikov" le tisti delegati, ki lahko govorijo o napredku in uspehih organizacij, katere zastopajo. To je bil jako koristen nasvet, kajti nič ar ni urnonejšje, kakor poslušati jamrovec — nič se ne da doseči, vse je mrtvo, nekaj smo dali za to in ono —.

Zavzemimo se na konferenci v Waukeganu, da ne bomo jamrovi, ampak poročali samo o uspehih, o neuspehih pa razpravljajmo s kritičnega stališča — kajti nekje so za neuspehe vzroki, in nekdo je kriv, da je zavladalo spanje tam, kjer ga ne bi smelo biti.

Na konferenčno zborovanje so vabljeni tudi člani JSZ in somišljeniki, da se seznanijo s podrobnim delom JSZ in Prosvetne matice. Kajti naše gibanje — ako hoče kaj pomeniti — mora biti gibanje množic.

Popoldne, po končani konferenci, bo v gornji dvorani predvajan pod pokroviteljstvom kluba št. 45 izbran spored, ki je v podrobnostih objavljen na 4. strani. Po končanem programu pa bomo imeli domačo zabavo v spodnji dvorani. Plesalci bo igral Jack Nagode.

Naj bo tu še omenjeno, da bo ta prireditev ob enem slavje 25 letnice JSZ. Glavni govornik bo Joško Oven.

Čuli bomo prvič na taki prireditvi Rdeče sokoliče, dalje več koncertnih točk iz vrst naše mlade generacije, in vprizorjena bo slovenska socialna drama v enem dejanju "Stric Gašper".

Waukegan je središče naselbin severnega Illinoisa in obmejnih krajev Wisconsinu. Zato je pravilno, da negujemo običaj shajanja v tukajšnjem Slovenskem narodnem domu naprej — ker je tu za nas vse najboljša prilika, da si dajemo vzpodbudo drug drugemu in da razpravljamo in sklepamo o svojih problemih, katerih ni malo.

Torej na svidenje v Waukeganu v nedeljo 10. novembra!

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, Ohio. — Zabave društva št. 640 SNPJ 26. oktobra se je udeležilo toliko ljudi, da takšnega poseta še ne pomnijo tukaj. Tudi članstvo društva št. 13 iste jednote je prišlo v precejšnjem številu. Zastopane so bile poleg naše naselbine Glencoe, O., Windsor Heights, W. Va., Martins Ferry, O. in še nekaj drugih. Ob tolikem posetu je nastalo veliko dela — a članstvo se ga je resno lotilo, kar je hvalevredno. Le v sodelovanju in skupnosti je moč.

Dne 29. novembra bo minulo 10 let, od kar je bil tu Chas. Pogorelec na agitacijski turi. Omenjenega dne sta on in Anton Garden sklicala v društvenem domu v Boydsvillu tik Bridgeporta sestanek, na katerem smo ustanovili socialistični klub št. 11.

V petek 29. novembra to leto preteče torej 10 let, od kar je bil ta klub ustanovljen. To ni dolga doba, ampak za naš klub je to desetletje veliko poglavje častne zgodovine, kajti izvršil je povprečno več dela, kakor marsikatera boljše situirana socialistična organizacija ne le v malih, ampak v velikih mestih.

Klub št. 11 JSZ ima za seboj pestro zgodovino. Dasi šteje le 31 članov in članice, je to za našo naselbino povprečno veli-

ko več, kakor pa je višina članstva klubov v katerikoli izmed velikih naselbin.

Ako bi pisal zgodovino našega kluba, bi bila precej velika. Ob priliki jo bom priredil.

Kot že omenjeno, pade datum desetletnice kluba na petek 29. novembra. Slavje 10-letnice kluba pa se vrši dan pozneje — v soboto 30. novembra. Ob enem bo to slavje tudi proslavitev 25 letnice JSZ in 30 letnice Proletarca.

Včasmi smo videli, da so socialistični klubi kar rasti po naselbinah, kakor v hostah gobe po dežju. Koliko je ostalo trdnih? Samo tisti, v katerih so člani res posedovali znanje o socializmu. Le taki člani in članice so bili v stanju zagospasti svoje agitacijske naloge. Drugi pa so mislili, da samo še njih manjka v klubu — preobrat pride takoj, ko hitro se oni odločijo zanj. Ker ga ni bilo, so začeli zabavljati, da je vse skupaj le "bunk" in se takoj povrnili v stranko, ki sta zakrivila današnja depresija.

Sedanja kriza je povzročila neizmerno gorja. Nešteto samomorov ima na svoji vesti (četuli kapitalistična ekonomska kriza nima nikake vesti).

Med klube JSZ z zrelim članstvom se vsekakor lahko prišteva tudi klub št. 11 v Bridgeportu. Je aktiven, kolikor je v tukajšnjih okoliščinah največ mogoče.

Tak klub zasluži, da se ga delavci oklenejo — ne v klubovo — ampak v svojo korist.

Zato pa, zavedni rojaki delavci — pridite v soboto 30. novembra v društveno dvorano na Boydsvillu, na slavje, ki ga prireja klub št. 11. In dalje, pridružite se temu klubu, ki obdržuje svoje seje vsako tretjo nedeljo v mesecu dopoldne v društveni dvorani na Boydsvillu. — Jos. Snoy.

Viriden še v akciji

Viriden, Ill. — Klub JSZ v tej naselbini ima vsled krize, brezposelnosti, ustavljenega naseljevanja in slinih vzrokov izredno težavno polje. Mislili smo že, da bo propadel. A posrečilo se je nam spraviti člane zopet skupaj in se nadejamo, do bomo v stanju nadaljevati svoje delo.

Delavske razmere v tej okolici so na ničli. Ampak vztrajnost nekaterih sodrugov je pripisati zaslugi, da klub še živi. Njihni napori pa so težavni.

Naš klub je tudi razpravljaj o nakupu poslopja, ki ste mu dali ime Slovenski delavski center. Čestitamo. Mi imamo v tem podvzetju vsoto za eno delnico, zato se čutimo upravičeno ponosnim, da smo po svojih močeh in mi pomagali k uspehu.

Seje kluba št. 50 se v bodoče vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. pop. v tajnikovih prostorih.

Frank Hersich, tajnik.

tem in onem

Iz Johnstowna

Ljubljanski nadškof Rožman je obiskal poleg drugih krajev tudi Johnstown. Kako si je znal pridobiti "srca faranov" (in dohodke za cerkev), razvidite iz sledečih citatov, vzetih iz Glasila KSKJ z dne 29. oktobra:

"Isti dan popoldne je prevzvišeni obiskal našega dobrega sosedo Martina Nemanica, ki že tretje leto leži bojan na postelji. Z vidno ganjenostjo je prejel blagoslov od g. nadškofa.

"V petek smo obhajali praznik sv. očeta Franciška... Kdor je videl ta prizor, ga ne bo kmalu pozabil. Okoli tisoč ljudi se je v najlepšem redu razvrstilo v procesijo. Vsak je imel v roki gorečo svečo. Procesija se je veličastno zvijala (pravilno, vilo) po gričku sv. Terezije in v mirno noč je odmevala mogočna pesem:

Na nebu in na zemlji, na vseh krajih sveta,
v presvetem zakramentu častimo Jezusa.

"Zunaj cerkve pred votlino Lurške Marije je ljudstvo obkolilo prevzvišenega ter jemalo od njega slovo. Vsak mu je hotel stisniti roko. Ponovil se je prizor, ki ga opisuje evanglij. — Vsa množica se ga je hotela dotakniti."

Potem je šel prevzvišeni na Bon Air in ponovil se je slinč dirndaj. V cerkvi so v čast nadškofu peli, kar ni nič čudnega, toda Glasilo KSKJ piše, "naši ljudje in še posebno otroci na Bon Air pojo, da kar šipe na oknih sklepetajo."

Torej je cel potres, in to je čudno, kajti petje običajno ne povzroča "sklepetanja šip". Toda kadar obišče kak kraj prevzvišeni, je vse mogoče.

V isti številki omenjenega lista v dopisu iz Johnstowna je tudi tole:

"... V sosedni hiši poleg cerkve so one dni imeli na mrtvaškem odru očeta in gospodarja. Mr. John Milavec, naš dober faran, je odšel na račun. Prevzvišeni gospod nadškof se je zanimal tudi zato. V družbi g. župnika je šel v hišo žalosti, pokleknil pred rakev in molil za pokojnikovo dušo in nato žalostno ženo in otroke prijazno potolažil."

Vse to za cerkven kšeft veliko pomeni. Naravno, da je v dvi prišlo, ko jo je tolažil tako odlični gost, in nedvomno, da je duša takega pokojnika, za katerega moli prevzvišeni nadškof, rešena iz vic preje, kakor pa če molijo zanjo navadni frančiškani v svojih johnstownskih podružnicah, na Lemontu, ali pa pri čikaškem sv. Stefanu. Vpliv je vpliv, najsi bo v nebesih, ali na zemlji. Če reče zate dobro besedo na primernem mestu prezident, ali alderman, ali sodnik, je več vredno, kakor pa, če se "fajta" tebi v prid samo kak precinct captain.

Ako bi bil g. Rožman samo kaplan — dasiravno drugače prav tak — pa duši in telesu — kakor je v nadškofovskemu titelnu — kdo bi okrog gričkov sv. Terezije sploh porajtal zanj! — A. A.

Pre drugačena sodba o advokatih

Ameriška Domovina, "najmočnejši slovenski dnevnik" demokratske stranke, ki izhaja v Clevelandu, na počitnicah St. Clair Ave., agitira za Slovence John Novaka proti Slovencu. Slovence pa sta oba radi tega, ker nista socialisti. A kljub temu je včas tudi med "Slovenci" razlika. John Novak je oficelni demokratiški kandidat. Njegov protivnik — sedanji alderman — je "independent democrat" — karkoli to je, kajti takih zveri niti v cirkusih ne kažejo.

"A. D." v izdaji z dne 1. nov. za Novaka med drugim takole agitira:

"... On ni odvetnik, ampak navaden delavec, toda ima za seboj dobro življensko skušnjo, ki je več vredna kot vse učene advokature, ki delavcu ne morejo koristiti!"

Čujte! Čujte! Hear! Hear! Bravo, Eviva, Hurrah, Heil!

Ampak, Lojze in James — mar sta pozabila, kako sta povzdigovala advokatski stan, kadar je bil vajin kandidat lawyer? Kaj neki slepomišlja — vrag vaju pocitril in vse "lajerje" po vrhu! Za resnično besedo pa vseeno, lepa hvala. Je kakor zrne za slepo kokoš. Eno pitanje vama pa se spodobi: Ali imata Novaka rada zato, ker ni lawyer, ali radi tega, ker je "navaden delavec"? Ej, malo sta ga polomila, Bog vama odpusti. Treba bo na pašo v kulturni vrt, da se navzijeta kulture. — A. A.

Trgovska politika

Ameriška Domovina napada republikanskega kandidata za clevelandskega župana v prid demokratskega kandidata. A vzlic temu priobčuje za lepe denarce velike oglase v korist republikanskega županskega kandidata in našteva svojim čitateljem njegove velike vrline. "Torej volite za Burtona, neodvisnega republikanca", kliče A. D. (v oglasu).

Razrešena križanka

Preparanje z Radnikom (pardon, z Glasom Radnika), ali odgovorjati na njegova vprašanja, je najbolj nesmiselno tratenje časa. Kajti če smo za skupaj, pride enotna fronta toliko preje brez preklanja.

Zgodovina priča drugače

"Mogočna sablja je najboljšje sredstvo za mir," je dejal Hitlerjev minister Wilhelm Goering, ko je navduševal tretji rajh za zgraditve velike vojne flotile aeroplanov.

Herr Goering pozna zgodovino, ampak miži pred njo. Kajti njeni listi beležijo vse polno dežel, ki so imele mogočen meč, a vzlic temu so bile pokončane. Miru kljub svoji ogromni vojni sili niso mogle "garantirati".

Kajti vsakdo, ki si kuje "mogočen meč", ima vojno, ne pa mir, v svojih mislih.

Dober pesnik — ampak je žid!

Heinrich Heine je svetovno znan nemški poet. Toda ni več "nemški", kajti list Schwarzes Korp, glasilo Hitlerjeve garde, pravi, da je treba iz nemške literature izločiti vse, kar niso napisali arijci. Torej v ogenj s Heinovimi poezijami! On je žid — žid! Omenjeni organ je objavil proglas, da izvrši izdajstvo vsakdo, ki ponatiskuje, ali ki slavi Heinova dela. (Sveto pismo, istotako delo židov, ni še zabranjeno. Pač pa Nemce uče, da so Krista, ki je bil "ariječ" judje ubili. To dokazujejo iz svetega pisma — kar ni težko, kajti z biblijo koncem komča lahko izpričaš karkoli hoče.)

Vojna — taljenje naroda v ognju

Mussolini trdi, da je vojna proces za čiščenje naroda, da ga tali v ognju, krepki in ga dviga.

Poročila iz Etiopije govore le o pobijanjih, požigih in boleznih.

Kovačnice za medalje spet zaposlene

Italijanski generali so pred par tedni pričeli z delitvijo kolajn, kakor je običaj v vojnah. Medalje za junštvo, medalje za drznost, kolajne za uspešno zaključenje podvzetij — medalje za to in ono —.

To je vse, kar dobe mali ljudje v vojnah in priznanje za svoje budalosti in krvolednost. Drugo pospravijo višji.

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. — Poslovenil MILE KLOPČIČ.

(Nadaljevanje.)

Mangien je jezen grizel svoje brčice. Kaj naj odvrne temu izbruhu temperamenta? Čemu bi se pričel? Stari Landau, ki mu je za Shylocka manjkalo res le dolga, bela brada, je s svojim pogledom pognal sina v nasprotno skrajnost. Ugovarjati takšnemu težko priborjenemu prepričanju, bi bil pač bob ob zid.

Tako bi bilo nemara uspelo, da bi bila v mirni slogi dospela do doktorjevega stanovanja, če ju ne bi bila zamudila nesreca, ki se je zgodila blizu Lipske ceste. Nekoga je povozilo, seveda avtomobil.

In namestu da bi bil zavil s svojim avtom v stransko ulico, je govoril Landau skozi odprto okence z razhajajočimi se radovedneži in si spretno izbral priče iz tiste plasti, ki je bila zanj že posest avtomobila dokaz krivde. Neki brezposelni, oslabljen od gladi, se je bil baje prepričal izognil, in težko je baron zamolčal domnevo, da je bil možakar mogoče pijan: na prvi božični praznik najlaže pojasnijo nezanesljive hoje. A tudi brez izpodbitja je planil doktor s svojimi opazkami na dan:

“Zdaj bo ubogi hudič vsaj čedno posteljo dobil in lahko se bo najedel do siteda, dokler se njegove kosti spet ne pozdravijo. Kdor se v Berlinu ne uleže pod voz ali ne skoči raz okno, ima manj upanja, da bi našel pomoči, kakor brodolomec sredi oceana!”

Težko si ostal resen ob pogledu na suhega dolgina, ki se je s svojimi brezkončnimi skrajnostmi dobro zapletal v nizkem avtomobilčku, tudi v tem ves drugačen od svojega očeta, čigar odreveneli mir niti z eno kretinjo ni izdal semita.

Mar je znal doktor brati neizgovorjene misli za čelom? Bilo je skorajda skrivnostno, kako natanko je z nasprotnimi argumenti odgovoril na neizgovorjeno ugovarjanje, češ, da je tudi več beračev v Berlinu kakor brodolomec na morju.

“Nikar ne mislite, da hodijo ljudje tako brezbržno mimo uboštva zato, ker je v Berlinu preveč beračev! Resnica je ravno nasprotna: uboštvo je zato tako veliko, ker se nihče ne da motiti v svojem udobju. Navade, gledati največje razkošje ob največji bedi, je zakrknila ljudi. Ljudje zamenjavajo vzrok in učinek. Ne vem, ali razumete ta razloček.”

“Mislim da,” se je baron ironično nasmehnil in se je takoj nato prestrašil, češ, nemara sem se izdal. Toda, če se je doktor lotil kakšne stvari, ni popustil tako hitro. Preveč je bil prevzet od naloge, zbuditi v brezposelnem krojaškem pomočniku čut solidarnosti, da bi bil pazil na to, s kakšnim glasom je baron odgovoril. Peljala sta se dalje in doktor se je trudil na vse kriplje, da je v drdrajočem avtu prekril hrušč in trušče cestnega prometa.

“Naši možgani delujejo narobe, uspelo nam je preonegoviti prirojeno razum tako korenito, da vidimo v najbolj nori nesmiselnosti nekaj samoumevnega. Vzemimo na primer, da dobite v delo dobro, angleško suktnjo; na vprašanje, kaj je po poklicu, vam odgovori naročnik: nič, dedič ali sin bogatega očeta. Ali kakorkoli premožen človek, ki nič ne dela. Temu se pač ne bi čudili, narobe! Komur ni treba delati, ima največ pisanega časa, da skrbi za svojo zunanost. Če pa bi se zgodilo, da bi bil to lepo obleko naročil delavec, bi domnevali, da niste prav slišali, tako ‘naravno’ se že dandanašnji zdi, da ne more biti čedno oblečen, kdor samo dela. Delavec in uboštvo sta si družnika kakor sneg in zima ali pomlad in cvetje.”

Ne! Niti krojaški pomočnik ni dolžan sprejeti tudi to zlobno potvarjanje za čisto resnico! Tako sklepanje je očitno napačno.

“Toda gospod doktor! Imamo takšno in drugačno delo. Dobremu pri krojaštvu bogme ni treba stradati! Kdor ne zna drugega kakor —”

Čeprav je avto stal že pred njegovim stanovanjem, ni Landau prav nič brzdal svojega glasu, marveč je tako glasno kričal v barona, da so se ljudje osupli ustavljali.

“Ne govorim o pri krojaštvu, govorim o pristnem delavcu, ki prodaja svoje telesne moči natanko tako kakor vprežna živina, ne da bi bil kakor živina s krmo in slamo zadostno preskrbljen. Pa naj kuje, koplje ali vrta, naj pomaga graditi hiše in preskrbovati ljudi z vodo, lesom ali premogom, slehernemu je že samo po sebi umevno, da se bo moral ubiti vse svoje žive dni, ne da bi smel od skup-

ne zaloge zahtevati toliko, da bi lahko živel življenje vredno življenja. In to je prvi vzrok vse našteje! Razumete?”

“Potemtakem ste torej marksist, gospod doktor?”

Ohrabren od poluraka na tihem stopnišču je bil Mangien naglo tvegatlo vprašanje in se trudil, da bi napravil kar se da nedolžno-preprost obraz. Pripravljen je bil na ploho temperamentalnih pridig o pravih smotrih marksizma. Toda doktor se ni dal zavesti. Namestu da bi zagrmel, je nenadoma umolknil, se ognil nastavljenemu vprašanju in se kmalu nato zatopil v izbiranje pripravnih oblačil, kakor da je bil požabil na svojo jezo.

“Jaz nimam nič opraviti ne z marksizmom ne s socializmom ali kapitalizmom, sploh z nobenim ‘izmom!’” je pripomnil kar tako mimogrede, tičeč z glavo v omarjo za perilo. “Meni so mar le ljudje. Kdor je zaposlen s kakršnikoli ‘izmom’, nima časa za ljudi. — Nate! Pomerite te-le stvari, vse vam bo sicer preveliko, a to se kaj lahko popravi. Samo hitro se preoblecite, da bova lahko dobila še kaj prida za pod zobe. Takoj za vogalom je majhna pivnica. Počakam vas v ordinacijski sobi.”

Baron je kaj malo vesel našobil usta; videl je že zdaj, da mu bo tudi malica prinesla povodenj očitkov, naukov in utopičnih teorij kakor pomečkana obleka, ki jo je poln nezaupanja obračal sem ter tja. Belo perilo pa ga je napravilo potrpežljivega. Kakšna blaženost, čutiti na koži namestu srbeče volne spet oprano, hladno srajco, ki je imela sicer nacefrane, a vendar prišite zaplestice! Če bi se bil smel še okopati in obriti, bi bil kar pripravljen poslušati trimesečni tečaj o socialnem vprašanju v delavski izobraževalni šoli.

IV.

Tu in tam so že utripale prve svetlobne reklame v zgodnjo temo, ko je odšel baron ves zmeden iz stanovanja doktorja Landaua. Hudič, ta prismsuknjeni sin tajnega svetnika zna brusiti svoje jezik! Kar tiho moraš biti in potrpeti, da se zlije ta besedna povodenj nate kakor nevihta.

In vendar je čutil Mangien, da mu je ta čudna možakar bolj ko ne všeč, morda zato, ker ga je živa zgovornost spominjala na njegovega uboega doktorja Wilheima. Utrujen od dolgega poslušanja, je bil vesel, da je bil ušel predavanju, ki se je vlekel ko storija o jari kači.

Udarci ure v bližnjem zvoniku so prepodili vse misli na doktorja: poteklo je ravno štiri in dvajset ur od odhoda iz Hamburga. Kako naj si uboga Sonja pojasni, da se ji njen mož niti po preteku božičnega večera ne oglasi po telefonu? Ves zaposlen s tem, da se pripravi na pogovor s svojo ženo, je zamišljen hitel proti brozajevnemu uradu; mnogo predolgi škrici podarjenega plašča so ga v hoji ovirali.

Komaj je bil preril do okenca. Že je ves pobledel in zardel: na nedolžno vprašanje, ali bo moral dolgo čakati na telefonsko zvezo, ga je namreč uradnik ozmerjal ko šolarčka. Zaman se je oziral po čakajočih in iskal zaščitnika. Če bi pridrsel avto in bi stopil v urad baron Mangien v svojem bobrovem kožu, bi se živ krst ne spotalak ob njegovo obnašanje, ki ga pa beraču v obleki, kakor da jo je kupil kje pri starinarju, povsod zamerijo. Ti ponižujoči pogledi so ga spominjali na nočno srečanje s stražnikom, in spet ni bilo mogoče ne pritrčiti doktorju Landauu: Kdor pošteno izvršuje svoje delo in trpi povsod zato, ker ni bogatel od njega, ta ne more biti zadovoljen s svojo usodo.

“Hamburg, tretja kabina!” je zavreščal uradnik že drugič in ni zamudil prilike, da se ne bi bil z zbadljivim dovtipom obregnil ob Mangienovo razmišljenost. Hihitanje publike ga je spodilo v celico, in takoj nato ga je njegovo stari sluga pozdravil z običajno vdanostjo. Kako dobro mu je delo, da se je smel spet čutiti samega sebe! V svojem veselju je čisto pozabil, da se je bil poslovil od svoje žene v prepriju; ob njenih hladno premerjenih vprašanjih se je zmedel in nazadnje zablebetal. Kakor da bi bila njegova žena lahko prišla na neverjetni domislek, da stoji njen mož, oblečen kakor brezposelni komi v javni telefonski celici, je dvakrat zelo močno povdaril, da govori iz svoje hotelske sobe. Niti Karl Abt, ta sovražnik, ne bi bil mogel spretnjeje zbuditi Sonjinega suma!

(Dalje prihodnjic.)

VOJAK, KI SE NE SALI

Na sliki je etiopijski vojak, ki se vežba streljati z mod-rno puško. Držnost Etiopijcev v bitkah je vseh, čemu Italijani prodirajo največ na papirju in prebivalstvo pa pobijajo iz tankov in iz aeroplanov. Ampak na ta način si dežele ne bodo osvojili.

Napredek na eni strani — stagnacija na drugi

No. Chicago, Ill. — Naselbina Waukegan-No. Chicago se je nekoč prištevata med najnaprednejše slovenske naselbine. Imeli smo vse in še več, kakor druge večje naselbine: Slovenski nar. dom, zadrudno prodajalno, napredna podporna društva, pevka in dramatična društva, oziroma odseke, izobraževalne in politične klube itd. V vseh teh ustanovah je bilo polno življenja. Eno je hotelo biti bolj delavno ko drugo.

Sedaj in že nekaj let nazaj, je pa vse nekam pasivno, nekako mrtvo. V Slov. nar. domu — ako se izvzame balincanje — skoro nikakega življenja, kar se Doma samega tiče. V zadrudništvu tudi ni tiste živahnosti, kot bi morala biti, oziroma ki bi jo lahko imeli. Na razne priredbe, pa naj si bodo igre, predavanja ali zabave, pridejo vedno eni in isti in še ti v malem številu. Na društvenih sejah se pobere ašesment od članov, pa je vse odpravljeno.

Ni čuda, da se vprašujemo, kaj je temu vzrok? Vzroka menda ne vemo, pa navajamo zato vse, samo pravega ne.

Po mojem mišljenju je vzrok to, ker nimamo za pravo skupno delo nobenega smisla več. Ne vemo, kaj bi delali in čemu. Smo brez vsakega cilja.

Ko smo delali za Slov. nar. dom, smo se trudili vsi in še kako. Nismo se ustrašili dela, ne stroškov. Ni bilo prepiranja, kako in kaj bo ta ali oni dela, koliko bo ta ali oni dal, ampak delali smo, kdor več ta več. Kakaj smo takrat lahko tako delali? Zato, ker smo si napravili cilj, da si zgradimo Narodni dom, kateri nam bo služil v izobrazbo. Sedaj imamo veliko in lepo stavbo SND, pa jo tako rekoč nimamo čemu rabiti, ker smo postali že preveč izobraženi ali kaj. Vsakdo misli, da smo on vse ve, da mora biti vse tako kakor on ali ona reče. Ako ne, pa odrečejo sodelovanje.

Kakor smo delali za SND,

tako smo delali za Zadrugo. Videli smo, da jo potrebujemo, pa smo zopet složno delali toliko časa, da smo jo zgradili. Sedaj, ko jo imamo, ne moremo reči, da nič več ne delamo. V nekaterih ozirih se preveč. V pomoč poslovdnju in direktoriju, kako voditi zadrudno poslovanje k boljšemu uspehu, imamo še izobraževalni odsek, ženski odsek, mladinsko ligo in zadrudne delavce. Vsi in vsak izmed omenjenih dela, oziroma skuša delati v dobrobit zadrudne. Težkoče pa so zopet zato, ker hoče skoro vsak po svoje naprej. Ako ni vsem ustreženo, je zamera. Ustreči vsem je nemogoče, dokler ne razumemo prave zadrudne ideje. Zadrudna ideja je, da pridejo vse ljudske potrebščine v zadrudne roke. Delalo se bo za potrebo in ne za profit.

Poleg vseh težkoč smo na najslabšem v političnem oziru. Skačemo iz ene v drugo stranko, samo v tisto ne, v katero bi bilo treba. Še vedno pričakujemo, da bomo nekaj postali posamično. Četudi vemo, da je sedanja depresija uničila veliko kapitalistov in da se ruši ves kapitalistični sistem, imamo še upanje, da i mi postanemo “ne-kaj več”.

Koliko časa bo to še vzelo, da bo delavstvo spoznalo, da malega trgovca ali obrtnika (kar je bil nekoč začetek po levstvi do kapitalista) požre večji trgovec, tega pa zopet večji kapitalist, in tega še večji kapitalist itd.? Velike ribe se vedno hranijo z manjšimi ribami.

Kadar bomo to spoznali, bomo na jasnem, da je posamezniku le v redko katerem slučaju mogoče postati “ne-kaj več”. Takrat šele se bomo začeli zopet zanimati za skupno delo. Delali bomo enotno za življenjske potrebščine, skupno za našo izobrazbo in zabavo. SND, Zadruga in vse prej omenjene ustanove se bodo zopet oživele, ker bodo imele za cilj služiti v dobrobit vsem.

J. Zakovšek.

KAPITALISTI PRIPRAVLJAJO TLA FAŠISTIČNIM AKCIJAM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ker je reakcionarnim krogom in izkoriščevalcem trn v peti.

Kjer pa se dogajajo stavke, se oblast in družbe poslužujejo starih sredstev — ječ, pušk in pretepanja. V Birminghamu, Alabama, je bilo 28. oktobra nevarno obstreljenih šest unijskih premozarjev, ker so se bližali rovu, da pridobe stavkokaže za prenehanje v delom.

V isti državi, v mestu Mobile, kjer stavkajo pristaniški delavci, je bilo do 31. oktobra že sedem ubitih, med njimi en policaj, ki je ustrelil piketa, narkar so njegovi tovariši odgovorili policaju z enakim sredstvom. Alabama ima reakcionarnega gubernerja, aspiranta za predsedniško službo, ki propagira, da se naj sedanjim do-da še telesne kazni, kot batina-

nje na javnih krajih in sramotilen oder.

Problem brezposelnosti je še tudi tam kjer je bil. Vlada je objubljala, da bo do novembra zaposlila nad tri milijone delavcev pri religijah delih, a ni še uspela. Zanaša se, da bo meseca novembra bolje.

Nesreča za ljudske koristi v tej deželi je, ker nimamo močne politične stranke, ki bi zastopala interese delavcev in farmerjev. Industrialni delavci so vsled tega še posebno zapostavljeni. Milijone ljudi v raznih krajih Zed. držav se zaveda, da te hibe v ameriškem političnem in ekonomskem življenju in govore o novi stranki. Dokler bodo samo govorili, namesto da se bi organizirali, bodo kapitalistični toriji nadaljevali s svojo nevarno, ljudstvu-kvarno igro brez posebnih ovir.

PREVLADOVANJE TAKTIKE VELIKE BRITANIJE V DRUŠTVU NARODOV

(Nadaljevanje s 1. strani.)

meli niti toliko škode, kakor mi. Milijoni Italijanov v inozemstvu se je lotilo kampanje za bojkotiranje angleških izdelkov. V oporo ligini akciji smo poslali našo mornarico v Sredozemsko morje, kar bo stalo ne samo stotisočake, ampak milijone, tudi ako ned nami in Italijo ne pride do spopada. Vi ste zahtevali sankcije, a ko hitro ste uvideli, da vas bo to stalo, tarnate. Ako hočete ligino varstvo pred nevarnostjo vpadov, morate biti pač pripravljene tudi nekaj žrtvovati zato. Nobena zavarovalnica ni zastoj!

Angleški argumenti prevladujejo vseskozi in države so sklenile, da stopijo sankcije v veljavo 18. novembra. Dotlej lahko navozijo Italiji blaga, kolikor zmorejo. Nekateri dežele, med njimi Anglija, pa so sankcije že uveljavile, kar se Italiji veliko pozna.

Ze to, da je bil sklep za sankcije sploh mogoč, je zgodovinski pojav, kajti to je prvi organiziran svetovni poskus za ukrotitev napadalke.

Ako bi hotela Anglija vztrajati, je padeč Mussolinija neizogiben. Toda mnogi poznavalci položaja v Evropi smatrajo, da Anglija te akcije ne bo tirala toliko daleč. Vse, kar konservativna vlada hoče, je, da se Mussolinij izbije iz glave domisljijo, da lahko uspešno klubuje Veliki Britaniji. Ako se ji podvrže, ga bo protektirala. Če ne — ga lahko stre — to je gotovo kakor da bi bilo razgrnjeno na dlani.

Angleška konservativna stranka, ki vlada Anglijo, izrablja sedanjí svetovni položaj sebi v prid tako spretno, da si je za dne 14. novembra, ko se bodo vršile volitve v parlament, spet svesta zmage, četudi ne pričakuje niti z daleč tolikšne večine, kakor jo ima v sedanjí zbornici. Mussolini je torej proti svoji volji njen najboljši agitator. Možno je, da mu bo Baldwin vsled tega končno rešil režim, ki je že na jako trhljih nogah. Delavsko gibanje v Evropi seveda bdi, in ako bo količkaj moglo, bo preprečilo tak “sporazum” in pospešilo padeč vlade ricinovega olja v Rimu.

Pionirjeve prireditve

Chicago. — Prošlo soboto in nedeljo je društvo Pioneer št. 559 SNPJ praznovalo slavje 10 letnice ob veliki udeležbi. V soboto je priredilo banket v hotelu Auditorium. Stoloravnatelj je bil Donald J. Lotrich. Anton Šubelj je zapel nekaj narodnih pesmi in arijo iz “Erike”, eno pesem je predvajal pevski zbor “Sava” pod vodstvom Jacoba Muha, Lucile Trden pa je zapela pesem “Clouds”. Šublja je spremljala na glasovir Mary Oven.

Govorili so Louise Karun, John E. Lokar, Vincenc Cainkar, Frank Alesh, Maynard C. Krueger, Oscar Godina, John Rak in drugi. Spored s tega banketa je bil oddajen med 10. in 11. uro tudi po radiu.

Slavnostna prireditve v nedeljo popoldne se je vršila v dvorani Sokol Havliček na So. Lawndale Ave. Spored je vodila Mary Jugg. Pel je razne narodne popevke in arije zopet Anton Šubelj, in umevno, da je bil burno aklamiran. Na glasovir ga je spdemljala Mary Oven.

Alice Artach je zapela “Sree za denar”, na glasovir pa jo je spremljala Mary Oven. Joseph in Frank Pogoda sta nastopila v instrumentalnem duetu.

Ernestine Jugg je deklamirala “The SNPJ”, v režiji Oscar Godine pa je bila vpriporjena pantomina “Pioneer All”.

Člani Pioneerjevega mladinskega odseka so vpriporili dramsko skico “The Awakening”, ki jo je spisala in zrežirala Mary Jugg.

Pozdravni govor je imel Oscar Godina. Drugi govorniki so bili Ivan Molek v imenu SNPJ, D. J. Lotrich in Maynard Krueger.

Po končanem sporedu se je vršila plesna zabava v obeh dvoranah.

Mnogi člani in članice Pioneerja, ki so sodelovali v sporedu, so tudi člani in članice

kluba št. 1 in delovni v njegovih odsekih.

Društvu vse priznanje na skoz in skoz uspeši prireditvi.

Dobički in zaposlenost v velikem nesoglasju

184 ameriških kompanij beleži v tretjem četrtletju tega leta 36,3% večje dobičke, kakor v isti dobi l. 1934.

Korporacija Coca-Cola bo razdelila kar 300% dividende. Bethlehem Steel korporacija je napravila julija-septembra t. l. \$701,616 dobička, ali največ v enaki dobi od l. 1930 naprej.

Brezposelnost se po polževo manjša. Statistika National Industrial konference pravi, da je število nezaposlenih v septembru nazadovalo 3,9 odstotkov. To pomeni, da je bilo na novo zaposljenih omenjeni mesec 386,000 ljudi.

Glasom iste statistike je število nezaposlenih še vedno visoko, namreč 9,466,000.

Upravičena kritika

J. L. Lewis je na prošli konvenciji ostro kritiziral eksekutivo A. D. F., radi njenih neučinkovitih organizatoričnih metod. Izmed 39,000,000 ameriških delavcev jih je v unijah A. D. F. samo 3,500,000.

CLOTHCRAFT Union Made

OBLEKE SUKNJE POVRSNIKI

IZ CISTE VOLNE 16.00

Obleke po meri \$21 in več; hlače po meri od \$3.95

Mocnik Clothing, Inc.

6421 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND, O.

V Slovenskem narodnem domu SE PRIPOROCAMO

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 138.

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

OGLAŠAJTE

PROLETARCU

Ivan Toplikar:

FRIDERIK ENGELS

(Nadaljevanje)

V Angliji se je Engels nehal ukvarjati z golo filozofijo in je začel temeljito študirati gospodarske znanosti. Omenil sem že, da je predvsem študiral delavsko gibanje; ker mu je to gibanje na evropski celine bilo že kolikor toliko znano, je informiral o njem angleško javnost s članki, ki jih je priobčeval v socialističnem glasilu "The new moral world".

Iz Anglije pa je pošiljal Engels članke in razprave še nekam drugam. Omenil sem že, da si je v začetku 40tih let nemška porenska buržoazija ustvarila svoje glasilu v "Renskem časniku", ki je pri njem sodeloval tudi Karl Marx. Toda že l. 1842. je bil konec nemške kratkotrajne liberalne dobe in "Renski časnik" je moral prenehati izhajati. Marx je odšel sedaj v Pariz, da bi oboroženo s Heglovo filozofijo v tem mestu, ki je imelo močno revolucionarno tradicijo, študiral različne francoske socialistične struje. V Parizu je ustanovil revijo "Nemško-francoski letniki", ki je z njo nameraval razgibati Nemce in pokazati na vso gnoloblo, ki je zavladala tam pod romantičnem pruskim kraljem; žal, pa je izšla samo ena številka te revije, ki je sicer nanjo pruska policija močno pazila.

V tej reviji je priobčil Engels dve razpravi. Najprej je podal kritiko različnih angleških pisateljev; ta kritika je važna, ker povzemamo iz nje Engelseve nazore iz tedanje dobe; zlasti važno je, da se zavzema Engels v njej za mednarodni socializem. — Še važnejša pa je razprava "Kritika narodnega gospodarstva". V začetku te razprave obračunava pisec z meščanskimi ekonomii, kakršni so bili Smith, Ricardo in Mill, preiskuje pojem vrednosti, pokaže na notranja nasprotstva zasebne lastnine in govori o ločitvi dela in kapitala. Zlasti pa je v tej razpravi važen tisti odstavek, ki razračunava pisec v njem z Malthusovo teorijo*).

*) Meščanstvo je v vseh dobah skušalo najti in si izmisliti kako teorijo, ki bi utemeljila za vse večne čase razredno družbo, pravico močnejšega in izrabljanje slabjšega. Tako imajo dandanes rjavi fašisti rasno teorijo, ki ne dela razlik samo med posameznimi narodi, nego tudi med razredi družbe: trdijo namreč, da niso krive gospodarske razmere, če kdo živi v slabih razmerah ali če je član nižjih slojev, nego je tega kriva njegova manjvrednost, da se ni znal povzpeti kvikvu. Stično teorijo si je v prvi polovici 19. stoletja izmislil Malthus, ki trdi, da se bo prebivalstvo zemlje mnogo bolj množilo kakor pa količina življenjskih potrebščin; zato bo lagodno in udobno življenje zmeraj samo najvišji sloj. Pristaše Malthusove teorije najdeto še dandanes med malomeščanstvom, ki trdijo, da je na svetu preveč ljudi in se mora zato omejiti število rojstev.

dokazujoč, da bo napredek tehnike stopnjeval tudi produktivno silo zemlje, treba bo pa urediti samo produkcijo v korist človeštva.

Iz Engelsevega zasebnega življenja naj še omenim, da se je seznanil v Manchesteru z irsko delavko Mary Burns ki mu je bila do svoje smrti verna življenjska in spolna družica — kar brez cerkvenega blagoslova. Dasi jo je Engels globoko ljubil, pa tudi drugih žensk, kakor bomo videli kasneje, ni zametoval. Bil je za to preveč življenjski.

Avgusta 1844 je Engels zapustil Anglijo. V tej deželi je dozorel v moža. Na evropsko celino se je povrnil s prepričanjem, da bo samo socializem rešil človeštvo, obenem pa je odnesel s seboj dobro poznavanje razredne družbe, njenega bistva in njenih nasprotij; poznal jo je globlje in bolje kakor vsakdo drugi na celine.

5. Zveza z Marxom

Ko se je vračal Engels iz Manchestera domov, se je za deset dni ustavil v Parizu, kjer se je pobilje seznanil z Marxom in se ga tesneje oklenil. Čeprav po različnih potih, sta oba utemeljila znanstvenega socializma vendar prišla do istega spoznanja, zato sta se odločila, da bosta odšel korakala in delala skupno; bila si nista edina samo v cilju svoje borbe in svojega dela, nego tudi v poti, kako bi se dal ta cilj najlaže doseči. Tako je nastalo v teh dneh med obema prijateljstvo, ki je vzdržalo vse izpremembe časa; njuno delo je postalo organična celota, tako da čisto težko ločimo, kaj je Marxovega in kaj Engelsevega, in zato ju opravičeno imenujemo v eni sapi.

Oba moža sta bila po značaju precej različna. Engels je bil duševno bolj uravnotežen, bolj skladen in enostaven v svoji duševnosti in bolj sončnega značaja. Tak je bil tudi njegov slog: pisal je lahkotno, tekoče, elegantno in razumljivo, čisto s finim humorjem. Marx je bil nasprotno bolj samotarski, težak po značaju, nezaupljiv in je zato čisto odbijal ljudi; očitek, da je ljubil samo svojo družino, ni popolnoma brez podlage. Tudi njegov slog je težak; Marx je pisal dolge, mestoma težje razumljive stavke, ki kažejo, kako se je pri pisanju boril v sebi za pravilen in točen izraz. Oba moža pa sta imela vendarle mnogokaj skupnega; družila ju je trdoživna delavnost, nadalje brezobzirna poštenost, smisel za stvarnost in sovraštvo do vsega, kar je bilo fantastično. Izpopolnjevala sta se v tem, da je bil Marx strog znanstvenik, ki so ga mnogo bolj zanimale knjige

V Etiopiji ni dobrih cest in je slabih je malo. fronte največ kamele. Na tej sliki je italijanski oddelek Munitioja in živila donosajo armadazi na obeh straneh za dostavljanje provijanta.

kakor ljudje, dočim je imel Engels več zanimanja za ljudi in za živo življenje; Engels je bil po svoji naravi borec, zato imajo tudi vsa njegova dela polemični značaj. Izpopolnjevala sta se predvsem še v tem, da je Engels, ki je imel več smisla za praktično, stvarno življenje, zbiral material, ki ga je Marx, ki je bil strogo znanstveni duh in se je odlikoval po silni moči sinteze, uporabljal in oblikoval v dela, ki pa so le polagoma nastajala.

Deset dni je bilo zaenkrat dovolj, da sta se sporazumela vsaj v glavnem o svojih mislih in da sta napravila načrt za skupno delo. Zaenkrat se jima je zdelo najvažnejše, da obracunata s filozofijo mladih hegelijancev, da jo razvijeta dalje. Oba sta se zavedala, da so gospodarske razmere gonilna sila zgodovinskega razvoja in da je treba idealistično Heglovo dialektiko postaviti z glave na noge. Obracun z nemško idealistično filozofijo v posebni knjigi jima je bil predvsem potreben zato, da se sporazumeta do kraja in da do kraja domislita vse, kar je bilo potrebno za skupno praktično delo. Tako sta začela pisati skupno delo "Kritika kritične kritike", ki mu je dal založnik naslov "Sveta družina". Za to brošuro je spisal Engels poldrugega polu, Marx pa 20 pol. Važna je, ker imamo v njej prvič formuliran dialektični materializem.

(Dalje prihodnjič.)

Koncert del. pev. zbora "Zarja" na Zahvalni dan 28. novembra

Cleveland, O. — Kakor običajno, priredi socialistični pevski zbor "Zarja" tudi letos na svoj regularni datum — na Zahvalni dan 28. novembra v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. obširen koncert, na katerem bosta sodelovala tudi češki pevski zbor "Vojan" in slovenski zbor "Delavec" iz Newburga.

Poleg koncertnih točk bo na sporedu socialna drama v enem dejanju, "Zrtev kapitalizma". Vsa ta prireditve bo ob enem slavje 25 letnice kluba št. 27 JSZ. Spored se prične ob 3. popoldne. Zvečer pa bo plesna zabava.

Tukajšnje in okoliško slovensko delavsko občinstvo iskreno vabimo, da si rezervira omenjeni datum in pride na priredbo družine "Zarjanov" in jubilejno slavje kluba št. 27. Izvedeli smo, da se pripravljajo na obilen poset naše prireditve tudi sodrugi v Girardu, Salemu in v več drugih krajih. Rojaki v Clevelandu, nabavite si vstopnice v predprodaji. Dobite jih pri pevcih in pevkah "Zarje". Vstopnice so po 40c in so veljavne tudi zvečer.

Zarjan.

Naše aktivnosti

West Allis, Wis. — Rada čitam dopise o aktivnostih naših klubov po raznih naselbinah. In da sodrugi drugod ne bodo mislili, da pri nas spimo, bom tudi jaz poročala kaj pri nas delamo.

V klubu št. 180 smo že večkrat govorili, da bi organizirali mladinski odsek tu rojene mladine. Ker bo na proslavo 25 letnice pevskega zbora "Naprej" prišlo tudi več čikažanov, smo se odločili, da skličemo v soboto 16. novembra to zadevni shod, na katerega pride okrog pol ducata mladih sodrugov in sodružice kluba št. 1 iz Chicaga, ki nam bodo pomagali z govori in nasveti pri organiziranju naše mladine. Vršil se bo v Kraljevi dvorani. Začetek ob 8. zvečer. Vljudno vabimo našo mladino od družtev "Jolly Allis", "Badgers" in "Forward", da se udeleži tega shoda v obilnem številu. Po

shodu bo prosta zabava in ples. Za dne 8. decembra pa pripravljamo spet nekaj. Ta dan bomo pri našem klubu imeli "Card Party" z obilnimi dobitki. Vršila se bo popoldne, zvečer bo pa veselica s plesom. Vabimo sodruge in somišljenike iz West Allisa in Milwaukeeja, da nas posetijo v obilnem številu. Zabave bo obilo za vse, poleg pa lahko dobite lep dobiček, ako znate dobro igrati na karte. Vse to se bo vršilo v Labor Halli.

Christine Pugelj.

Društvo "V boj" vabi — ampak ne v boj

Cleveland, O. — V Collinwoodu je društvo "V boj", ki pa ponavadi ne kliče nikogar na korajžo, kajti njegovo ime pomeni le klic delavcem v boj za napredek. Pridruženo je SNPJ, v kateri ima št. 53.

To društvo vabi clevelandsko in okoliško občinstvo na svojo prireditev, ki bo v Slovenskem delavskem domu na Waterloo v nedeljo 10. novembra. Spored se prične ob 3. popoldne.

V sporedu nastopijo: Barbičev orkester; Alice Bachel in Rosie Sanabor, pevski duet; Eleanor Ster, umetni ples; 8-letni Edward Zadnik bo igral na harmoniko; kvartet "Delavca"; Lois Pasty Bowen, toč dance; kvartet "Jadrana"; Fred Mashel in Walter Jakse igrata na havajske kitare; kvartet soe, pev. zbora "Zarje"; pevski in muzikalni komadi, predvaja Vadnalov kvartet; Joseph Gregorincich in Mary Mankas, duet; "tirolska grupa" — petje in godba; igra "Trije snubači", v kateri nastopijo: Vinko Coff, Anton Zigm, Henry Prince, Eva Coff, Katy Dolinar, Christina Kolenc in več drugih.

Po končanem sporedu bo ples v spodnji dvorani. Iz tega vidite, da vas društvo "V boj" ne izziva, pač pa vas vabi na prireditev, na kateri boste imeli popoldne obilo užitka, zvečer pa prijetne pomenke in pa plesa ob dobri godbi toliko, da se boste utrudili — a kljub temu boste v ponedeljek rekli: "lušteno je b'lo!"

Spregledal sem, da bomo imeli na popoldanskem sporedu tudi govornike, namreč Fr. Somraka in Matt Petroviča. —

Ne pozabite, vse to bo v nedeljo 10. nov. popoldne in zvečer v Slovenskem delavskem domu. F. B.

Joško Oven na Savinem koncertu

Chicago. — Do Savinega jevenskega koncerta, ki bo v dvorani SNPJ 24. nov., je še dobre tri tedne in zopet bomo slišali večje število lepih pesmi iz grla Savanov in Naprejecev — iz Milwaukeeja. Tajnik Napreja, sodrug Martin Rozieh poroča, da bo njih mešani zbor zapel večno lepo "Nazaj v planinski raj", moški zbor pa bo nastopil s par pesmami.

Na lanskem jesenskem koncertu je Sava naredila največji "hit" z "Vrbskim jezerom", ki je pripovedka iz romantičnega življenja koroških Slovencev. Poslušalci so bili vzhičeni s to pesmijo in mnogi so izrazili željo, da bi jo zopet zapeli na pomladanskem koncertu. Savanom se je to prezgodaj zdelo. Sklenili pa smo, da bo na programu na jesenskem koncertu. Z njo bomo gotovo ugodili vsem. Nekdo je rekel, da je samo ta pesem vredna vstopnine.

In soditi po prodaji vstopnic na Sava na tem koncertu zopet imela lepo udeležbo. Sodruginja Mary Udovich jih je že vzela 70 in razen par že vse prodala! (Mary, kaj če bi napravila višek vseh rekordov in dosegla število sto? Če to storiš, ti bomo napravili "party", magari pri bečljarjih.)

Ta mesec je tudi obletnica druge ruske revolucije, ki je pomenila z vso carsko in buržoazno aristokracijo. O pomenu tega velikega dogodka bo imel kratek govor Joško Oven, katerega človek rad poslušša. S svojim sarkazmom ali dovtipi zna Joško zabavati poslušalce in s svojim navdušenjem pa pograt kri v človeku kot malo govornikov. Poleg večjega števila lepih pesmi boste na tem koncertu slišali tudi Joškota. Program ne bo predolg. Če še nimate vstopnice, si jo nabavite v predprodaji po "zaščitni" ceni 35 centov. — Tajnik.

Sklicevanje na Boga

General de Bono, poveljnik italijanske armade v Etiopiji, je dejal podjarmljenim rodovom: "Bog je z nami, to vidite, ker je nam dovolil vzeti vaše sveto mesto Aksum brez boja. Popravili vam bomo cerkve. Italija vam bo varovala vašo vero."

Abesinski poveljniki na drugi strani istotako pravijo: "Bog je z nami, on nas ne zapusti."

Proletarac ni frakcijsko, ne "militantno", ne "starogardistično", ampak SOCIALISTIČNO GLASILO!

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov (1c) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Še o konferenci JSZ in P. M. v Waukeganu

Waukegan-No. Chicago. — Datum konference klubov JSZ in društev Prosvetne matice je na pragu. Zastopniki in zastopnice se priključajo dnevno. O društvu št. 104 v West Allisu je bilo pomotoma poročano, da ga bo zastopal Math Musich. V resnici bo on zastopal klub 180 JSZ, omenjeno društvo SNPJ pa Frank Matkovich. Drugi, ki so bili prijavljeni te dni, so Angela Zaitz za društvo Nada št. 102 SNPJ, Joško Oven in Chas. Pogorelec za klub št. 1, Rozi Skala za ženski odsek, Slovenske zadrudne prodajalne, Jennie Miller in Joseph. Kozina za društvo št. 119 SNPJ, Jos. Vidmar za milwaukeeško federacijo SNPJ, ostale pa smo navedli v prejšnjih številkah. Kar bo prijavljenih ta teden, bodo označeni zaeno z drugimi v zapisniku.

O drugem, kar se tiče te konference, glejte poseben dopis in oglas v tej številki.

Frances Zakovšek.

"Rdeče rože" v Johnstownu

Johnstown, Pa. — V soboto 16. nov. bo društvo "Naša Slova" št. 600 SNPJ vzprizorilo ob priliki svoje devete obletnice slovitvo A. Moškričeve dramo "Rdeče rože". V nji se vrste slike iz delavskih bojev druga za drugo z največjo napetostjo. Ne bo vam žal, ako pridete. Mi iskreno želimo, da se odzovete našemu vabilu. Vstopnina je samo 25c. Program se prične ob 7:30 zvečer. Najprej bo otvoritveni govor, nato nastopi pevski zbor "Rodoljub" in "Jugoslavija". Potem bo igra, po končanem programu pa ples in prosta zabava.

Priredba se vrši v SDD v Moxhamu. Na veselo svidenje 16. novembra.—Ivanka Dimic.

Ameriška nevtralnost

Predno je ta dežela proglasila nevtralnost v vojni med Italijo in Etiopijo, je neka ameriška družba prodala etiopijski vladi dva stara aeroplana za vsoto \$16,000, ki sta nerabna za praktično uporabo. Italiji, kjer se na letala razumejo, pa prodajajo ameriški kapitalisti le dobro blago. Tako je nevtralnost profitarjev.

Ako hočete imeti na svetovno situacijo pravičen upogled, citajte Proletarca.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

SLAVJE 25-LETNICE JSZ

v nedeljo 10. novembra 1935 v S. N. D.

WAUKEGAN, ILL.

PRIEDI KLUB ŠT. 45 JSZ

Pričetek programa ob 3. popoldne

1. Rdeči Sokol zapoje Internacionalo
2. Piano duet, The Young May Queen (Louis Meyer) Marian Mahnich and Emily Možek
3. Luč (Vojanov). Deklamira Lorraine Miller
4. Accordion solo Robert Zakovšek
5. Umetni ples Dolores Latz
6. Piano solo. The Flower Song (G. Lange) Dorothy Judnich
7. a) Pa so fantje proti vasi ili
b) My Wild Irish Rose
Pojeti Lorraine Miller in Gertrude Gržel
Spremlja na piano Dorothy Judnich
8. Joško Oven o pomenu slavnosti
9. "STRIC GASPER". Igra v enem dejanju.

O S E B E:

Janez Štamperl..... Jack Meseec
Neža, njegova žena..... Jenn'e Miller
Stanko, njen sin..... Diek Peklaj
Pavel Komat..... Frank Velkovrh
Gasper, pijanec..... Pavel Peklaj
Tone Opeka..... Andrew Možek
Jože Garuč..... Frank Nagode
Miha Truden..... Tomaž Troha
Lenka, žena Opeke..... Anna Mahnich
Ana Gornikova, žena delavca..... Mary Hrovatin
Policaj..... Frank Pezdur

Zvečer prosta zabava in ples v spodnjih prostorih.

IGRA JACK NAGODE

Vstopnice v predprodaji 30c, pri blagajni 35 centov

Kuhinja v poslopju, ki ga je kupil stavni odsek JSZ. S hišo vred pride v našo posest tudi vsa oprema. Precej tega, kar je zdaj v nji, mi ne bomo rabili, ker pride v sobe spodaj namesto pohištva pisarniška oprema. (Kliče posodil John G. Zeleny.)

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.
FRANK GRILL, predsednik
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGO
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dovažajo čistega na dom
TOČNA POSTREZBA DELO JAMCENO
1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.
Telefoni: CANAL 7172-7173

Kakšne so možnosti za "revolucijo" ali preobrat? — Vabilo na sejo kluba

Parkhill, Pa. — Človek bi mislil, da bodo razmere, v katerih se nahajamo že nekaj let, pokazale pot, po kateri je treba hoditi, da pridemo do boljšega življenja. No, temu ni tako. Ljudstvo na splošno je glupa masa, ki se pusti sladkobesednečim vnetim na himnice, da ga potem drže telesno in duševno v sužnjosti. Od časa do časa pridem s kom v dotiko, ki je bil pred 20 ali 30 leti aktiven v delavskem gibanju in mi sleherni pripomni, da v sedanji dobi ni več tiste požrtvovalnosti, značajnosti, odločnosti in idealizma, kot je bilo tedaj. Ljudje so postali bolj sebični in brezbržni. Večinoma verujejo, da bo kdo prišel in jih preskrbel z vsem potrebnim. Verujejo v Mojzese, katere že imamo. Mojzesa, ki so se na en ali drugi način postavili ljudstvu za voditelje. Ne mislim Rusije, ker diktatorji v Rusiji so proglasili zastopniki delavcev in izvajanje iste poverili gotovim osebam ali odboru, ki je za svoje delo odgovoren zastopnikom delavstva. Vse drugo sliko nam kaže Italija s svojim Mussolinijem in Nemčija s Hitlerjem. To so zvezde, ki niso odgovorne za svoje delo nikomur. Ne mislim, da ne žele svoji deželi dobro. Po mojem mnenju oba skušata na vse mogoče načine postaviti svoje dežele na "sonce". Radi tega sedaj Mussolini uganja svoje pustolovščine v Afriki in preliva nedolžno kri. Hitler pa vrši agitacijo za povrne predvojnih teritorijev nazaj Nemčiji. Oba sta na preži, da bi se okoristila na račun šibkejših. Vse to pa dela preglavice vsem drugim vladam in državnikom. Vsak človek lahko pride ponovno do svetovnega klanja. In kaj potem? Nekateri mislijo in upajo, če pride svetovna vojna, da se dogodi tudi revolucija. Mogoče. Jaz, za svojo osebo, ne verujem tega, ker ljudstva na splošno so še preignorantna za pravo ljudsko, to je za socialno revolucijo. Društvene revolucije pa za delavstvo tako nimajo pomena. In če bi prišlo do revolucije se bi ista vršila v smislu diktature pa naj jo vodi kdorkoli. Tukaj v Ameriki smo od takih reči še precej daleč, raditega je sploh nesmiselno za navadnega de-

Soldat Starhemberg boče monopol nad diktaturo v Avstriji

Na sliki je princ Ernst von Starhemberg, ki se je februarja 1934 "prosil" s pobijanjem avstrijskih delavcev. Nedavno je kancelarja Suchbignja primoral "revidirati" ka-

linc na način, da je postal v njemu vrhovni diktator princ Starhemberg in ok enim tudi edini poveljnik Heinerwehra. Kapitalistični časopisi, ki so v takih slučajih jako "vljudni", pravijo, da je Starhemberg velik Mussolinijev prijatelj. Pravilneje bi bilo, če bi zapisali, da je njegov agent, ki izvršuje le povelja iz Rima. Starhemberg je marksist, ni pa naklonjen tistim, ki hočejo, da zasede avstrijski prestol, ali kar je ostalo od njega, habsburški princ Otto, pač pa izgleda, da bi rad sebe oklical za kralja.

Potresi v Heleni, Mont., in ostalih krajih Zed. držav

Helena, glavno mesto Montane, je zadeli prvi potresni sunek 12. oktobra. In nato vsak dan. Najhujši so bili 13. oktobra in potem spet 31. oktobra. Ubitih je bilo okoli 100 ljudi. V Heleni so škodo vse poškodovane in mnoge razrušene. Škoda znašajo na \$5,000,000. Helena ima okrog 12,000 prebivalcev. Potresni sunki onkraj 31. oktobra, ki so trajali več ur, so obsegali poleg Montane vse države vzhodno od Missisipija in kraje severno od mej države Ohio, da-

lje kanadski provinci Ontario in Quebec. Ti potresi so trajali vsega skupaj 12 ur. Ponekod so strelili mnogo kuhinjske posode in steklenic s polic, toda raven v Heleni na poslopih niso storiili znatne škode. Potresne sunke so čutila med drugimi tudi mesta New York, Philadelphia, Washington, Indianapolis, Baltimore, Pittsburgh, Toronto, Montreal in Cleveland. Vsega skupaj je "pretržalo" 17 držav ameriške Unije.

drugemu. Kot socialisti bi bili lahko med seboj bolj toleranti. Mi nismo pri stranki, ker imamo radi drug drugega, pač pa zato, ker verujemo v socializem. V tem smislu bi se lahko tudi obnašali. Da se stvari sčistijo in naredi konec osebno-stim, je potrebno, da se vsi člani udeležijo prihodnje klubove seje, ki se vrši v nedeljo, dne 17. nov. ob 2. popoldne v Slov. del. domu na Moxhamu.

Frank Podboy, tajnik.

"The Pioneer"

Društvo Pioneer št. 559 SNPJ je izdalo k svoji 10 letnici spominsko knjigo v obliki revije na 52 straneh, vključevši platnice. Vsebuje podatke o društvu Pioneer, vzpodbudne odstavke, izerpke iz pravil o načelni izjavi in namenih SNPJ in enodejanko v verzih "The Awakening", ki jo je spisala Mary Jugg. Revija je bogato ilustrirana z risbami in portreti. Uredila jo je Mary Jugg. Upravnik je bil Donald J. Lotrich. Naslovna risba je delo Stanley Zeleta. Revija stane 25 centov.

Slavje "Proletarca" bo 9. nov. na Armi

Arma, Kans. — Kot je bilo že poročano, priredi klub št. 21 JSZ slavje 30 letnice Proletarca v soboto 9. nov. v Frontenacu. Prične se točno ob 7. zvečer. Vstopnina je nizka: za moške 25c in za ženske 10c. Otroci v spremstvu so prosti.

V sporedu sodelujejo pevci iz Minerala in z več pesmami otroci iz Fillerja. Čuli bomo tudi govor o pomenu proslave, klubov dramski odsek pa vpripori šaljivo igro "Jaka in Luka". Med programom in potem za ples igra Cafutov orkester.

Nadejamo se, da pridete na to slavje v obilnem številu.

Odbor.

Lep uspeh 25 letnice JSZ srbskih sodrugov

Chicago, Ill. — Klub št. 20 JSZ (srbski) je proslavil 25-letnico JSZ z lepim banketom, ki se je vršil prošlo nedeljo v klubovih prostorih na Clybourn Ave. Udeležba je bila obilna, ali z drugimi besedami rečeno: tolikšna, kolikor jih je sploh moglo iti v prostore.

Naši agilni srbski sodrugi so bili iznenadeni in tudi veseli tako velike udeležbe somišljenikov in simpatičarjev našega gibanja med srbskimi delavci na severni strani. Imeli so dober muzikalni in govorniški program. V govorih so nastopili Božo Stojanovich, Sava Bojanovich, Stojko Stojanovich, Mike Ladevich, Ludwik Wipotnik od kluba št. 16 in Peter Kotovitch; stoloravnatelj je bil George Maslach, JSZ pa je zastopal tajnik Chas. Pogorelec. Po končanem banketu se je razvila prosta zabava s plesom, ki je trajala pozno v noč. Lahko se reče, da je bila ta zabava popoln gneten in moralen uspeh. — Poročevalec.

Obvestilo iz urada kluba brezposelnih

Chicago. — Seja slovenskega kluba brezposelnih (št. 61, Illinois Workers Alliance) se vrši v četrtek 7. nov. v spodnji dvorani SNPJ. V razpravi bodo važne zadeve, nadzorni odbor pa bo predložil finančno poročilo za prošlo četrtletje.

Nekateri člani še niso poravnali vstopnic od zadnje klube prireditve. Prosimo jih, da to stori.

Ker bo ta seja za naš klub zelo važna, je potrebno, da se je vsi udeležite. Agitirajte, da pride v klub čimveč novih članov. — J. O.

Gradivo v Proletarcu je šola za delavce.

Slovenski pravniki. — Naša seja itd.

Cleveland, O. — Članom kluba št. 49 JSZ naznanjam, da se vrši prihodnja seja v četrtek 7. novembra. Udeležite se je!

V tukašnjih slovenskih listih smo opazili, da se znajo naši "učenci", ki se razumejo na postave, dobro lasati med seboj. Da-li je to za slovenske advokate v metropoli dobro ali slabo znamenje, naj sodi javnost. Med pravniki, ki se preklajajo, so: Mihelich, prejšnji koncilman, Kennick, sedanji koncilman, Vidmar, ki bi rad postal koncilman in kandidira, ter Opaskar. Ta je nam dal lekcijo, da se učeni možje na business boljše zastopijo, kakor navadni težaki.

Vsi navedeni dobri ljudje so demokrati, ali republikanci. Tožb je premalo, in koncilmanških mandatov je premalo. Pa je ravs in kavs.

Frank Barlič.

Neumna zaobljuba

Šest milijonov dečkov in deklic v Nemčiji je v svečanih ceremonijah po vsi deželi storilo zaobljubo, da so pripravljene umreti za Nemčijo in njenega der Führerja.

Dobiček A. T. T. se veča

American Telephone & Telegraph kompanija je napravila v prvih 9. mesecih tega leta \$90.634.658 dobička, ali \$4.85 na delnico. Ta čisti dohodek je blizu pol milijona dolarjev višji kakor v isti dobi lansko leto.

"MOJ DRAGI MALI SINGEK SEDAJ JE KOT MALI SPACEK"

Bil je zelo suh in ni imel nobene-ga apetita; nič več nisem vedela kaj mi je storiti."

Mater pravijo, Trinerjevo grenko vino je ravno pravo zdravilo za suhe požirane otroke. Njega vsebina so najboljše snovi, ki jih je zdravstvena veda iznajti mogla za odpravo zaprtice, slabega apetita, glavobola, zgage spanca, plinov, slabega diha, nečiste kože in sitnosti v zvezi z prebavnimi nerednostmi. Prijazno za piti in dobro zanesljivo družinsko zdravilo. V vseh lekarnah.

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Joseph Triner Company, Chicago

Moderniziranje mest in tovaren v Sovj. Uniji

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vega članka, da je glavni problem sovjetske industrije pomanjkanje delavcev — in to ne samo izvežbanih delavcev, ampak tudi navadnih težakov. Navedli smo, kaj je po našem mnenju vzrok, da sovjetska Unija ne odpre mej nase-ljevanju, pač pa raje vabi v mesta kmečke sinove in hčere iz ruskih vasi. Fisher nava-ja veliko tekstilno tovarno v Moskvi, v kateri je na oznanili

deski med drugimi apel na delavce, da naj pridobe svoje ročnike in znance v dežele v mesto, da vzamejo službe v tovarni. V Putilovi tovarni so Fisherju povedali, da bi potrebovali še najmanj dva tisoč delavcev — izvežbanih in neizvežbanih. Na železniških postajah manjka porterjev. Gradnjo ceste iz Rostova so morali prekiniti, ker ni bilo delavcev. Kjerkoli vidite v delu novo zgradbo, vam šine v oči napis, da bi radi najeli več zidarjev, tesarjev itd. Fisher pravi, da se to pomanjkanje delavcev opa-ža po vsi deželi.

American Slavic Benevolent Federation of Washington

Payallup, Wash. — Iz zele-nega Washingtona se v slovenskih časopisih zelo poredko oglašamo. Delavske razmere pač niso najboljše, zato to baš ni vzrok, da bi bilo treba pisati o njih.

Imam pa za javnost tu in drugje drugo sporočilo. V Washingtonu smo se Slovani organizirali v skupni zvezi, ki smo ji dali ime American Slavic Benevolent Federation of Washington. Nje namen je, da združi vse Slovence v državi Washington, in svrhu, da se med seboj čimbolj spoznajo in da skupno delujemo za napredne principe in izobrazbo delavskega razreda. Organizacija ima 15 klubov. Zastopani so v nji dozdaj Jugoslavi, Čehoslovaki in Poljaki. Priča-kujemo, da se nam v kratkem pridružio tudi Rusi.

Ta federacija Slovanov pri-redi v nedeljo 24. nov. banket, ki se bo vršil v Kralj dvorani, poldrugo miljo od Enumclawa. Na banketu bo podan lep spor-ed, potem pa bo ples in prosta zabava.

Slovence v severnem Wash-ingtonu vabimo, da se ga ude-leže v čimvečjem številu. Pri-čakujemo z vseh strani obilen poset. Prosimo vas, da se pri-glasite v naprej, ker mora pri-pravljajni odbor vedeti, za ko-liko oseb naj-pripravi vse po-trebno. Vstopnice so po 75c in se dobe pri članih klubov in od-bornikih organizacij. — Na svi-denje 24. nov. v največji slo-venski dvorani v Washingtonu.

Za enotnost delavcev in farmarjev v Wisconsinu

V Wisconsinu so se pred ne-kaj tedni pričela posvetovanja med zastopniki unij, farmar-skih organizacij, socialistične in progresivne stranke, ter za-stopniki bratovščin železnica-jev, v namenu, da se doseže sporazum za enotno politično akcijo. Henry Ohl, predsednik wisconsinske delavske federa-cije in aktiven socialist, je iz-javil, da so izgledi za uspešen izid pogajanj jako ugodni.

Mezda v Nemčiji

V Hitlerjevi Nemčiji zasluži 40 odstotkov delavcev povpre-čno le po 18 mark, ali \$7.25 na teden.

Pod pritiskom teh okolčin se dogaja dvoje: odstotek žensk v industrijah, celo v težkih kovinskih industrijah, se naglo dviga, ob enem pa se in-ženirji trudijo, da obrat čim-bolj mehanizirajo, dočim bi v drugačnih razmerah delo vrši-li ročni delavci.

Donetski premogovni revir je bil eden najslabših, bodisi teh-nično in v upravi. Danes je eden izmed najbolj mehaniziranih revirjev v Evropi. Izjema so le nekateri premogovniški revirji v Belgiji, ki pa so v pri-meri s tem jako majhni.

(Poročilo bo nadaljevano v prihodnji številki.)

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vklju-čena, nam sporočite.

NOVEMBER.

FRONTENAC, KANS. — V soboto 9. nov. slavje 30 letnice Proletarca. Priredba klub št. 21 JSZ.

WAUKEGAN, ILL. — Konferenca klubov JSZ in društva Prosvetne matice v nedeljo 10. novembra v Slov. narodnem domu.

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 17. nov. prireditev zbora "Naprej" v S. S. Turn dvorani. Dramski odsek kluba št. 1 vpripori dramo "Rdeče rože".

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

CLEVELAND, O. — Koncert "Zar-je" in 25-letnica kluba št. 27 JSZ v četrtek (Zahvalni dan) 28. nov. v avditoriju SND na St. Clair Ave.

BRIDGEPORT, O. — Proslava 10-letnice kluba št. 11 JSZ, 30-letnice Proletarca in 25-letnice JSZ v soboto 30. novembra v društveni dvorani na Brydsvillu.

RED LODGE, MONT. — Slavje 25 letnice JSZ priredi klub št. 35 v soboto 30. novembra v Slovenskem domu v Scotch Couleaju.

DECEMBER.

MILWAUKEE, WIS. — Proslava kluba št. 37 k jubileju Proletarca in Zveze v nedeljo 15. decembra.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova za-bava kluba št. 1 JSZ v torek 31. dec. v dvorani SNPJ.

SPRINGFIELD, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 47 JSZ v torek 31. decembra v Slovenskem domu.

MAREC 1936

CHICAGO, ILL. — Prireditve v kor-ist Proletarca v nedeljo 8. marca v dvorani SNPJ.

APRIL 1936

CHICAGO. — Koncert "Save" v ne-deljo 19. aprila v dvorani SNPJ.

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

Na sliki je ameriški vojni aeroplan, kakor je bil do dne 30. oktobra. Kajti tega dne je blizu Daytonu, O. veliko letalo je stalo Zed. države okrog pol milijona dolarjev.

A FOOL'S PARADISE

Just now the nation is flooded with world peace advocates; editorial columns of newspapers are crammed with talk of neutrality, peace and freedom from entangling alliances.

In the meantime the American nation contents itself with the hope that war will not come to our shores, and that President Roosevelt will do more than issue mild reproaches against big business doing anything to embroil this country in a foreign war.

But no one should lose sight of the fact that in 1914, 1915 and 1916 the same peace advocates were abroad in the land, that the same newspapers were talking of neutrality, that the same preachers were condemning war, that President Wilson was scolding imperial Germany for its ruthless methods, that Secretary of State William J. Bryan was warning Americans to keep off the ships of belligerent nations and that congress was appropriating millions for national defense.

In 1917 the entire order was changed. Peace advocates, editors, politicians and preachers were all singing the same song of hate. Forgotten were the pleas for peace; gone were the scorings of war and its bloody fangs; forgotten were the prayers for Divine aid against the scourge of Mars.

Such a time may come again. It may be just around the corner. The last congress appropriated close to a billion dollars to "modernize" our machinery of war. Big business is openly scorning the embargo laid down by congress and the president. The stock markets are

booming in war stocks; the banks are loaning out money, the newspapers are beginning to utilize the same type of horror stories characteristic of 1917, and the movies are running newsreels of American soldiers marching as to war. More and more is the American flag being shown. More and more are national songs being sung, and theater audiences are responding with

cheers for Ethiopia and hisses for Mussolini.

It is all reminiscent of those days when the nation lived in a fool's paradise which in due time became a valley of sorrow.

Will the American people permit a repetition of those days? That is the question now troubling the sober-minded students of international affairs. Minnesota Union Advocate.

JSF CONFERENCE IN WAUKEGAN SUNDAY

The JSF Conference for the Illinois and Wisconsin district to be held in Waukegan, Sunday, November 10, will have some vital problems for discussion. Such items as a more systematic distribution of the American Family Almanac should be placed on the agenda. A drive for Proletarec, to increase its circulation is also important. The Educational Bureau, its functions and services should also be discussed. Last but not least, the work of our branches and how to increase their activity and membership should get a good deal of attention.

These four subjects, including others that will be suggested makes it imperative that all branches and lodge delegates are present. A definite plan of activity should be adopted and carried out. We should talk more about the practical problems such as getting new members to join the branch, organizing Red Falcon groups, sponsoring agitational tours and getting Youth interested for our work.

At some of our past conferences too much of our allotted time was consumed with delegate reports. I suggest that at this conference the delegates only submit their branch or lodge recommendations. This would give us more time to deal with plans for agitation. The important thing is that the delegates prepare and study the problems in advance. This will save considerable time and more will be accomplished.

In connection with the conference, branch 45 of Waukegan sponsors a

program in the afternoon, celebrating the 25th anniversary of the Yugoslav Socialist Federation. The program begins with the Red Falcons singing The Internationale. A piano duet will be played by Marian Mahnich and Emily Mozek. Lorraine Miller will give a recitation and Robert Zakovsek will entertain the audience with an accordion solo. A dance number will be given by Dolores Latz and a piano solo by Dorothy Judnich. Lorraine Miller and Gertrude Grael, accompanied at the piano by Dorothy Judnich will render several vocal selections. Josko Oven will speak on the significance of the 25th anniversary celebration of JSF. The concluding number on the program is a one act social drama "Uncle Gaspar". In the evening there will be dancing in the lower hall with Jack Nagode playing. Admission tickets in advance are 30c and at the door 35c.

John Rak.

SOCIAL NOV. 9.

Cleveland, O. The English Section of branch No. 27 JSF sponsors a Good Deed Social th's Saturday, November 9, at their SND clubroom. There will be entertainment, refreshments and dancing. Donations are 10 cents. Attend our social and spend a fine evening with our friends and comrades.

Our English Section also sponsors classes on "Current Subjects" every Friday at the branch headquarters. Mr. Wesley of the FERA is director. We urge all who are interested in current-topic discussions, to enroll. There is no charge for enrollment.

Rose Sumrada.

A Study in Bugs

Professor: "Name the five most common bugs." Student: "June, tumble, lady, bed, and hum."

Submitted by Louise Bratanic Jurczyk.

Next "Big Push"

Submitted by Louise Bratanic Jurczyk.

THE TOWNSEND PLAN HAS NOBLE IDEALS BUT ITS COST WOULD BANKRUPT AMERICA

Only Socialism Gives Real Hope To The Aged

By William M. Feigenbaum

With the object and ideals of the Townsend Plan no decent person can have anything but the deepest sympathy.

It is that as men and women grow older they should be relieved of the ghastly fear of insecurity, poverty and the need of charity to keep alive. No one dares question the right of human beings to desire to live out their lives in decency and self-respect, and to die like human beings, not like neglected dogs.

Millions of people are enthusiastically backing up the Townsend Plan. The signatures of millions are appended to Townsend petitions, and today those millions constitute a political factor of first rate importance to whose strength the politicians of both old parties (and a many of the new groups springing up everywhere) openly bow.

This is the plan: "Every man and woman in the United States, upon reaching the age of 60, is to be put on the payroll for a pension of \$200 a month for life; the only condition is that they immediately quit whatever paid work they are doing and that each monthly pension of \$200 is to be spent within a month."

The money is to be raised by a two per cent sales tax.

That is all there is to the plan. Dr. Townsend, and the politicians embracing the plan, assert that by putting the plan into effect many hundreds of millions of dollars will be put into circulation, industry will revive, unemployment will disappear and everything will be just dandy.

While heartily sympathizing with the ideal animating Dr. Townsend in his campaign, it is necessary to discover whether or not the plan is feasible and can be carried out.

There was, for example, a financial taker many years ago, who promised everyone who "loaned" him money annual interest of 520 per cent. Money poured in, enough to pay the few people who asked for the interest. But, of course, the plan was a swindle and "Five Hundred and Twenty Per Cent Miller," as he was called, went to jail.

Now, Dr. Townsend is not a faker; but before accepting his plan and throwing support to it it must be studied carefully in the cold light of figures. There are in Continental United States (or were when the 1930 census was taken) 10,385,026 people 60 and over, who would be eligible for the Townsend pensions if the plan went through.

They would immediately be pulled out of what gainful occupation

they had and put on the pension, which would amount to \$2,077,005,200 a month, nearly enough to carry on a modern scientific, civilized war for a couple of weeks.

In a year the pensions would amount to \$24,924,062,400, almost enough to become a respectable war debt. But a war debt stops after a while when the war ends, and then efforts are bent to liquidate it — after a fashion. But the pensions are to go on and on; as a matter of fact, we have been recently informed that the average age of Americans is steadily rising; the number of persons over 60, and the percentage of those over 60 to the total population will continue to rise as time goes on. And the twenty-five billion dollars a year for such pensions is only a starter, a mighty sum that will continue to increase heavily year after year.

Now, a sum like that, repeating itself and increasing ever year cannot be raised by issuing bonds. It cannot be raised by printing paper money, for then we would all be rich in dollars and starving in goods. Dr. Townsend suggest a sales tax of two per cent to raise that sum.

But a sales tax of two per cent requires annual purchases of \$1,246,203,120,000 or one and one quarter trillion dollars in purchases to raise that sum! And this will be but the beginning, as the number of persons over 60 continues to increase.

Now, it is assumed that the aged will not be taxed to pay their own pensions, so the tax will fall upon the 112,390,020 men, women and children of Continental United States un-

der the age of 60. That means each one will have to account, for the purpose of this tax alone, for annual purchases of \$11,090, an average that will have to be applied to every man, woman, child and baby in arms, an average that will mean an annual average purchasing power for every family in the United States of over \$50,000!

But the percentage of the aged in the total population is rapidly growing; within ten years, twenty years, a quarter of century, those over 60, instead of being 8 per cent of the total population, will be 15, 20 and 25 per cent, and the burden upon those under 60 will steadily become proportionally greater.

To cite these figures—which are the obvious and inescapable corollaries of putting the Townsend plan into effect—is to show how utterly impossible it is even to dream of putting the plan into effect, and how disastrous it would be if it were tried.

The aged have a right to a decent old age and to self-respect and comfort without depending upon charity or living upon their harassed children. There is plenty for all in this country of ours, but the Townsend plan is not the way.

Those who agitate for the Townsend Plan arouse false hopes in the hearts of the distressed, and bitter will be their disappointment when it is shown that it cannot work.

Socialism and Socialism alone! That is the way to security both for the aged and for those who are still able to do their work in the world.

Our comrades and friends, everywhere, will rejoice to learn that the vast Tenth Anniversary Celebration of the Pioneers was exceedingly successful and that it had a fine large receptive audience both, for the banquet, the radio broadcast and the Jubilee program. They will be happy to know that everything went smooth, particularly the program, and that the Pioneers, as a result, will benefit on greater prestige and good will.

The three day celebration would have been a complete success hadn't it been for a most disappointing and insulting attack upon the principles of the SNPJ by an organized force at the English speaking lodge Conference last Saturday afternoon. We give this warning to our comrades, everywhere, to Chicagoans as well as to those in other parts of the country, that some of the young people in the SNPJ are conspiring to nullify the declaration of principles of the SNPJ and that, if they could, they would sell out the influence of the SNPJ to the democrats tomorrow. The most distressing thing of the entire Conference was the pitiful manner in which our comrades on the Administrative Board acted. Maybe I should say, the way they didn't act, for they just sat there and let the young-unformed people step on all the noble work, traditions and ideals of our comrades and builders of the SNPJ. Yes, these capitalist bred youngsters with no idea of any class struggle, with only the idea of selfish crawling over the shoulders of the workers to gain the whip with which to lash them, with their sole desire that of personal aim, took the whip and cracked it over the heads of their "superiors", and meekly they bowed to the snap, lest these youngsters might obtain power and dispossess them. That's the way it seemed to me and I'm sorry for, it certainly is the duty of Supreme Board members to uphold the traditional philosophy of our Society.

History repeats itself. It is repeating itself right now. We can more readily visualize what happened 30 years ago after last Saturdays Conference. We must accept this challenge, for a challenge it is, and go forth to wage a relentless battle as did our noble men 30 years ago. We must tell even those in power that we will not tolerate their impersonation of all things at all times.

Friday nights Social Study Club meeting was well attended and heard several good speakers on the question of the relationship of two organizations, the labor movement and fraternal organizations. In addition Mary Jugg spoke on "things they didn't tell us." Maynard Krueger in

particular made an effective talk although we can say that all of the speakers were good.

We're asking all of our comrades to attend the next meeting of our Unemployed Club Thursday, Nov. 7. We must not forget this branch of service.

100% RUGGED INDIVIDUALISM

Maybe you've heard this story before. But if a confirmed gadabout like Adam Coaldigger just ran across it yesterday, the chances are that you Hinterlanders don't know it yet. So here it goes:

A proletarian sovereign walking across the bridge of a certain river flowing through a certain city heard frantic cries for help. Looking over the railing he saw a man struggling in the water.

"Help! Help! I'm drowning!" yelled the man.

"Say, fellow, what's your name?" shouted the prospective life-saver on the bridge.

"It's—help!—Joe Brown—Help! Help!" came from the drowning man below.

"And where may you be working?" solicitously inquired the man on the bridge.

"In the—help—Empire—Help!—Stove Foundry," coughed up the poor devil.

"All right, but what department?" the man on the bridge inquired.

"In the moulding—help!—shop," came from the drowning man, going down for the last time.

Galvanized into action at last, the man on the bridge raced toward—the Empire Stove Foundry! Arriving breathless at the moulding department of the same, he rushed up to the foreman exclaiming:

"There is a job open in your department and I want it!"

"What job? Whose job?" inquired the foreman gruffly.

"Joe Brown's job," cried the applicant. "I just saw him in the river, going down the third time."

"Too bad," replied the foreman, "but Joe Brown's job is taken."

"Taken by whom?" yelled the frantic job-seeker.

"Oh," answered the foreman, turning to his time sheets, "by the guy who pushed him in the river."

The American Guardian.

Possible And Worth-while

The reconstruction of society on a scientific basis is not only possible, but it is the only political object worth working for.

Charles Kinsley.

Our race has spent 5,000 years trying to get out of work, and now look at it.

CLEVELAND CULTURE

This is rather late to advise the "napredni" world about our glorious culture in Cleveland.

It was a great day, the Baraga day. There were flags hanging from the trolley guides, all up and down St. Clair; on the stores, beer parlors—yea, and even the Jewish merchants entered the festive occasion with the chalice banner on the fascades of their places of business.

Mr. Joe Grdina, to whom goes much credit for the work, is secretary of the "Yugoslav Cultural Garden". He is also some sort of a commander in the Yugoslav Legion, an imitation of the American Legion. Among many other things, he is immensely cultural, and is an apologist for catholicism; thereby a foe to socialism. Yet, sometimes he feels that the communists are to be commended for their bravery; but the socialists don't even have that quality, they are too afraid to fight. He feels that the radicals shouldn't yell about breaking up machines, in their blood-thirsty yen for revolution. They'll never do it, because machines are handy.

John Mihelich is very cultural. Aside from his culture, he was former councilman, former candidate for Supreme Court and is now democratic ward leader of 23rd ward. This is the Slovene ward.

Our present councilman proved himself exceedingly handy and cultural by soliciting merchants for contributions. Even this work doesn't seem to befriend him to the Pirc faction (the center of culture). They want strictly an organization man.

Coming to the parade: Giving the best journalist his due, there were 40,000 people at the celebration (which number increased to 50,000 two weeks later), including men, women, children and pick-pockets. It was a beautiful sight, particularly the horses. Elegant creatures, beyond adjectives, mounted by riders in national costumes, and escorted by the mounted police.

John Novak marched in the parade. (The councilmanic candidate). He wore an American Legion cap. This fact will prove, beyond a doubt, that he is a qualified soldier; thereby, lessening Kennick's influence. There was some altercation on this soldier business, at one time. Both candidates for council were touted as soldiers. This controversy was closed by an American Legion headman, when he proved that Novak was the soldier, and Kennick was not.

At the unveiling of the bust were Ray T. Miller, affectionally "naš Rajko", Louis Pirc (fine journalist, etc.), and Bishop Rožman, all the way from Yugoslavia. "Naš Rajko" received a grand ovation when he was introduced as the "pravi slovenski župan". Also present was one of the few surviving Indians, whom Baraga civilized. The Indian priest's grand-sire was baptized by the celebrated bishop. He wore the headdress of his tribe; this was immensely appreciated by us.

The Baraga celebration was timed with the Eucharistic Congress. There was plenty of celebration here. Al Smith came all the way from New York to spiel on "Communism and Communism". At the outset he said that he would refuse to talk politics. He kept his word, aside from saying something about Ray Miller and the communists.

Cardinal Hayes came to town in a great big parade, escorted by policemen. Some women broke through the police cordon, and kissed the cardinal's ring. Ameriška Domovina informs us further that there were Slovene girls in the rush. We are proud!

There is so much cultural work being done now, that one has to come to Cleveland to see—to believe. Come to Cleveland, the cultural city, next time you go on a vacation.

The Social Study Club's Meeting Well Attended

Chicago, Ill. — Approximately 175 people attended the meeting sponsored by the Social Study Club of branch No. 1 JSF last Friday night. Visitors and delegates to the SNPJ Conference from all parts of the country and our local comrades filled the hall to the capacity. The speakers were Mary Jugg, John Langerholc, Jr., John Rak, Frank Zaitz, Andrew Grum and Maynard Krueger. The subject discussed was, The Labor Movement and its Attitude to Fraternal Societies. Some fine points were brought out by the various speakers about the work that Socialists have done and are still doing in fraternal organizations.

Comrade Donald Lotrich presided. After the meeting a fine social took place which everybody enjoyed. The meeting was a success both financially and morally.—k.